

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

JAARREKENING 2018

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

JAARREKENING 2018

Inhoudsopgave	Pagina
I ALGEMEEN	
I.1 Samenstelling Raad van Toezicht, Raad van Bestuur en overige personalia	3
II GECONSOLIDEERDE JAARREKENING	
II.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018 en 2017	6
II.2 Geconsolideerde resultatenrekening over 2018 en 2017	7
II.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018 en 2017	10
II.4 Identificatiegegevens, juridische status en samenwerkingsverbanden	11
II.5 Toelichting algemeen bij de geconsolideerde jaarrekening en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	12
II.6 Toelichting op de geconsolideerde balans	24
II.7 Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening	37
II.8 Aanvullende gegevens en specificaties bij de geconsolideerde jaarrekening	44
III ENKELVOUDIGE JAARREKENING	
III.1 Enkelvoudige balans LUMC per 31 december 2018 en 2017	52
III.2 Enkelvoudige resultatenrekening LUMC over 2018 en 2017	53
III.3 Enkelvoudig kasstroomoverzicht 2018 en 2017	56
III.4 Toelichting algemeen bij de enkelvoudige jaarrekening	57
III.5 Toelichting op de enkelvoudige balans	57
III.6 Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening	68
III.7 Aanvullende gegevens en specificaties bij de enkelvoudige jaarrekening	75
III.8 Vaststelling en goedkeuring jaarrekening	82
IV OVERIGE GEGEVENS	
IV.1 Kwantitatieve gegevens inzake de besteding Rijksbijdrage	84
IV.2 Financiële verantwoording besteding Rijksbijdrage 2018	84
IV.3 Relevante (neven)functies van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht	86
IV.4 Legitimering Beschikbaarheidsbijdrage Academische Zorg	89
IV.5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	90

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

JAARREKENING 2018

I ALGEMEEN

I.1 PERSONALIA *

RAAD VAN TOEZICHT

dr. C.A. Linse, voorzitter, vanaf 01-12-2015
prof. dr. E. Briët, vanaf 01-08-2010 tot 01-08-2018
prof. dr. M.L.A. Decramer, vanaf 01-09-2018
mw. drs. E.C. Meijer, vanaf 01-10-2016
mw. dr. N.D. de Rooter, vanaf 01-02-2013
drs. D.G. Vierstra, vanaf 01-07-2016
mw. mr. A.E. Hoeksema, ambtelijk secretaris

RAAD VAN BESTUUR

prof. dr. W.J.M. Spaan, voorzitter
H.P.J. Gerla RA, lid (tot 01-03-2018)
drs. H.W. te Beest, a.i. lid (vanaf 01-02 tot 01-09-2018)
mw. K. Smit, lid (vanaf 01-09-2018)
prof. dr. P.C.W. Hogendoorn, decaan en lid
mw. mr. A.E. Hoeksema, ambtelijk secretaris

DIRECTEUREN

drs. T.F. Damen, directeur onderwijs en opleidingen
mw. drs. L.E.W. van Groningen, directeur
bouwzaken
mw. mr. A.E. Hoeksema, directeur bestuurlijke en
juridische zaken
ir. F.K. van Lambalgen, directeur ICT (tot 01-10)
drs. B.P. van Haarlem, directeur ICT (vanaf 01-10)
drs. G.H.M. van Loon, directeur financiën
mw. drs. A.S. van Leeuwen, directeur facilitair
bedrijf
mw. drs. J.H.L. van Meulebrouck, directeur
HRM a.i.
mw. drs. M.T. van 't Oever, directeur
communicatie
mw. dr. I. Steneker, directeur kwaliteit en
patiëntveiligheid
mw. ir. J. Ton, directeur research beleid

BESTUUR DIVISIE 1

prof. dr. L.P.H.J. Aarts, voorzitter
prof. dr. J.A. van der Hage, lid en
portefeuillehouder onderwijs (vanaf 01-06)
drs. L.F. Been RC, manager bedrijfsvoering
B.C. Nijman, manager zorg

BESTUUR DIVISIE 2

prof. dr. A.J. Rabelink, voorzitter
prof. dr. F.W. Dekker, lid en portefeuillehouder
onderwijs
mr. drs. P. Bilars, manager bedrijfsvoering (tot 01-09)
J.C. van Rossum, manager zorg (tot 01-09)
J.C. van Rossum, wnd. manager bedrijfsvoering
(vanaf 01-09)
drs. W.J. Dannenberg, wnd. manager zorg
(vanaf 01-09)

BESTUUR DIVISIE 3

prof. dr. A.M. van Hemert, voorzitter
prof. dr. J.M.M. van Lith, lid en portefeuillehouder
onderwijs
drs. E.J. Vos, manager bedrijfsvoering
mw. M.J. van Kersbergen-Visser, manager zorg

BESTUUR DIVISIE 4

prof. dr. W.E. Fibbe, voorzitter (tot 01-09)
prof. dr. H.J. Guchelaar, voorzitter (vanaf 01-09)
prof. dr. H.J. Guchelaar, lid en portefeuillehouder
onderwijs (tot 01-09)
prof. dr. ir. S.M. van der Maarel, lid en
portefeuillehouder onderwijs (vanaf 01-10)
mw. drs. G.E. de Blécourt, manager bedrijfsvoering
prof. dr. W.E. Fibbe, lid (vanaf 01-09)

AFDELINGSHOOFDEN

prof. dr. L.P.H.J. Aarts, anesthesiologie
mw. prof. dr. C.J. van Asperen, klinische genetica
prof. dr. P.P.G. van Benthem, keel-, neus- en
oorheelkunde
prof. dr. M.A. van Buchem, radiologie
mw. prof. dr. C.M. Cobbaert, klinische chemie en
laboratoriumgeneeskunde
drs. D.C.C. Cornelisse, manager OK-centrum
prof. dr. W.E. Fibbe, immunohematologie en
bloedtransfusie
prof. dr. A.J. Gelderblom, medische oncologie
prof. dr. H.J. Guchelaar, klinische farmacie en
toxicologie
prof. dr. A.M. van Hemert, psychiatrie
prof. dr. D.W. Hommes, maag-, darm- en
leverziekten (vanaf 01-10)
prof. dr. T.J.W. Huizinga, reumatologie
prof. dr. F.W. Jansen a.i., gynaecologie (tot 01-04)
prof. dr. E. de Jonge, intensive care
prof. dr. R.J.M. Klautz, thoraxchirurgie
prof. dr. A.C.M. Kroes, medische microbiologie
prof. dr. J.M.M. van Lith, verloskunde

* Status per 31-12-2018

prof. dr. J.M.M. van Lith, gynaecologie (vanaf 01-04)
prof. dr. G.P.M. Luyten, oogheelkunde
prof. dr. ir. S.M. van der Maarel, humane genetica
mw. prof. dr. C.A.M. Marijnen, radiotherapie
mw. prof. dr. C.L. Mummery, anatomie en embryologie
prof. dr. J.J.C. Neefjes, cel en chemische immunologie
prof. dr. R.G.H.H. Nelissen, orthopedie
prof. dr. M.E. Numans, public health en eerstelijns geneeskunde
prof. dr. R.C.M. Pelger, urologie
prof. dr. W.C. Peul, neurochirurgie
prof. dr. P.E. Postmus, longziekten
prof. dr. A.J. Rabelink, interne geneeskunde
prof. dr. E.H.H.M. Rings, WA kinderziekenhuis
prof. dr. F.R. Rosendaal, klinische epidemiologie
prof. dr. M.J. Schalijs, hartziekten
prof. dr. V.T.H.B.M. Smit, pathologie
prof. dr. E.W. Steyerberg, biomedical data sciences
prof. dr. R.A.E.M. Tollenaar, heelkunde
prof. dr. J.H. Veelken, hematologie
dr. R.A. Veenendaal, maag-, darm- en leverziekten (tot 01-10)
prof. dr. M.H. Vermeer, huidziekten
prof. dr. R.R.J.M. Vermeiren, kinder- en jeugdpsychiatrie
prof. dr. J.J.G.M. Verschuuren, neurologie
prof. dr. L.G. Visser, infectieziekten
drs. G.M.J. de Vries, SEH (vanaf 08-01)
mw. prof. dr. M. Yazdanbakhsh, parasitologie

DIENSTHOOFDEN

mw. dr. ir. A.C. van der Eyk, centrale sterilisatiedienst
drs. J.H.J. Belt, walausbibliotheek (tot 01-09)
drs. J.H.S. Evers, dienst geestelijke verzorging (vanaf 01-04)
ds. A.J. Hammer, dienst geestelijke verzorging (tot 01-04)
mw. H.J. Hollander, dienst diëtetiek, maatschappelijk werk en patiëntenservice
dr. H.M. Vermeulen, fysiotherapie

ONDERNEMINGSRAAD

mw. C. de Vogel, voorzitter
F.M.J.K. Beyleveld, vice-voorzitter
M.G.M. Pieters, secretaris (tot 01-10)
E.J. Betting
M.R. Bladergroen, secretaris (vanaf 01-10)
P.M. Bloemendaal
mw. M.S. de Bruijn
mw. S.J. van Duijvenvoorde
T.D. Edwards (tot 01-10)
mw. M.M. Hillebrink

mw. C. Koot-van der Tuin (vanaf 01-12)
S.S. Madho (vanaf 01-10)
mw. M. Messemaker
mw. E.R. Paulsen (tot 01-10)
mw. B.A. Romsom (vanaf 01-12)
M. L.M. Schuivens
D.H.J. Snabilie
mw. C.G.P. Wendel
mw. J.P. Groeneveld, ambtelijk secretaris

STUDENT ASSESSOR 2017-2018

mw. D. Brouwer (vanaf 01-09-2018)
mw. A. Leerling (tot 01-09-2018)

STUDENTENRAAD 2017-2018

M. Al Beiramani
mw. M. Gerretsen
L. te Haar
K. Kanishk
mw. E. Klaase
P. Schol

CLIENTENRAAD

A. Peterse, voorzitter
mw. T.C. Dickhoff, vice-voorzitter
mw. G.J.T. van Arnhem
mw. L. van Ettinger-Roossien
mw. P. Kespi
mw. S.Y. Sanchez
mw. R. Woudsma
mw. M. Noomen-Poederbach (vanaf 01-03)
B.A.J. van der Ploeg (vanaf 01-03)

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM ¹

JAARREKENING 2018

II GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

¹ Zijnde de rechtspersoon Academisch Ziekenhuis Leiden, h.o.d.n. LUMC

II.1 LUMC-GROEP

Geconsolideerde balans per 31 december 2018 (na resultaatbestemming)

(x 1.000)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	5	6
Materiële vaste activa	2	457.718	454.758
Financiële vaste activa	3	10.824	13.003
Totaal vaste activa		<u>468.547</u>	<u>467.767</u>
Vlottende activa			
Voorraden	4	6.100	4.727
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	2.683	650
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	6	45	230
Debiteuren en overige vorderingen	7	142.887	157.772
Liquide middelen	8	149.088	117.679
Totaal vlottende activa		<u>300.803</u>	<u>281.058</u>
Totaal activa		<u><u>769.350</u></u>	<u><u>748.825</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	9	18	18
Algemene en overige reserves		373.185	352.702
Totaal eigen vermogen		<u>373.203</u>	<u>352.720</u>
Aandeel derden in groepsvermogen		<u>930</u>	<u>817</u>
Totaal groepsvermogen		374.133	353.537
Voorzieningen	10	26.381	23.536
Langlopende schulden	11		
Schulden aan kredietinstellingen		113.382	121.804
Investeringsubsidie à fonds perdu		22.903	25.362
Overige schulden en vooruitontvangen bedragen		11.612	11.113
Totaal langlopende schulden		<u>147.897</u>	<u>158.279</u>
Kortlopende schulden			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	6	0	0
Overige kortlopende schulden	12	220.939	213.473
Totaal kortlopende schulden		<u>220.939</u>	<u>213.473</u>
Totaal passiva		<u><u>769.350</u></u>	<u><u>748.825</u></u>

II.2 LUMC-GROEP

Geconsolideerde resultatenrekening over 2018

(x 1.000)

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	13	567.082	535.646
Subsidies	14	190.015	188.490
Overige bedrijfsopbrengsten	15	130.263	126.902
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>887.360</u>	<u>851.038</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	16	541.055	516.030
Afschrijvingen vaste activa	17	51.343	50.532
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	18	0	100
Overige bedrijfskosten	19	268.150	250.086
Som der bedrijfslasten		<u>860.548</u>	<u>816.748</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		26.812	34.290
Financiële baten en lasten	20	-6.142	-4.740
GROEPSRESULTAAT		<u>20.670</u>	<u>29.550</u>
Aandeel derden in groepsresultaat		-113	-229
RESULTAAT BOEKJAAR LUMC-groep		<u><u>20.557</u></u>	<u><u>29.321</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Algemene reserve		4.176	6.653
Algemene reserve aanvaardbare kosten		16.381	22.668
		<u>20.557</u>	<u>29.321</u>

LUMC-GROEP

Geconsolideerde resultatenrekening per segment

Resultatenrekening collectief gefinancierd over 2018

(x 1.000)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties	567.082	535.406
Subsidies	190.015	188.490
Overige bedrijfsopbrengsten	36.112	37.225
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>793.209</u>	<u>761.121</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	474.303	453.910
Afschrijvingen vaste activa	50.570	49.867
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Overige bedrijfskosten	245.646	229.829
Som der bedrijfslasten	<u>770.519</u>	<u>733.606</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	22.690	27.515
Financiële baten en lasten	-6.295	-4.804
GROEPSRESULTAAT	<u>16.395</u>	<u>22.711</u>
Aandeel derden in groepsresultaat	-14	-43
RESULTAAT BOEKJAAR LUMC-groep	<u><u>16.381</u></u>	<u><u>22.668</u></u>
RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene reserve aanvaardbare kosten	16.381	22.668
	<u>16.381</u>	<u>22.668</u>

LUMC-GROEP

Geconsolideerde resultatenrekening per segment

Resultatenrekening niet-collectief gefinancierd over 2018

(x 1.000)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties	0	240
Overige bedrijfsopbrengsten	94.151	89.677
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>94.151</u>	<u>89.917</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	66.752	62.120
Afschrijvingen vaste activa	773	665
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	100
Overige bedrijfskosten	22.504	20.257
Som der bedrijfslasten	<u>90.029</u>	<u>83.142</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	4.122	6.775
Financiële baten en lasten	153	64
GROEPSRESULTAAT	<u>4.275</u>	<u>6.839</u>
Aandeel derden in groepsresultaat	-99	-186
RESULTAAT BOEKJAAR LUMC-groep	<u><u>4.176</u></u>	<u><u>6.653</u></u>
RESULTAATBESTEMMING		
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene reserve	4.176	6.653
	<u>4.176</u>	<u>6.653</u>

II.3 LUMC-GROEP

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2018 volgens de indirecte methode

(x 1.000)

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		26.812		34.290
Aanpassingen voor :				
- afschrijvingen	51.290		50.633	
- overige mutaties eigen vermogen	-74		0	
- mutaties voorzieningen	2.845		3.165	
		54.061		53.798
Veranderingen in vlottende middelen:				
- voorraden	-1.373		-967	
- onderhanden werk DBC's	-2.033		4.416	
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	185		-190	
- overige vorderingen	14.885		454	
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0		-372	
- overige kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinst. en aflossingen)	9.072		-5.136	
		20.736		-1.795
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		101.609		86.293
Ontvangen interest	53		1	
Betaalde interest	-4.170		-4.252	
Overige mutaties financiële baten en lasten	-2.025		-489	
		-6.142		-4.740
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		95.467		81.553
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investeringen (im)materiële vaste activa	-55.925		-49.131	
Leningen u/g	-45		16	
Overige investeringen in financiële vaste activa	1.940		1.574	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-54.030		-47.541
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	76		476	
Aflossing langlopende schulden	-8.487		-35.861	
Schulden aan kredietinstellingen	-1.617		2.957	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-10.028		-32.428
Mutatie geldmiddelen		<u>31.409</u>		<u>1.584</u>
Stand geldmiddelen per 1 januari		117.679		116.095
Stand geldmiddelen per 31 december		149.088		117.679
Mutatie geldmiddelen		<u>31.409</u>		<u>1.584</u>

II.4 Identificatiegegevens, juridische status en samenwerkingsverbanden

Algemene identificatiegegevens

Naam verslagleggende rechtspersoon:	Academisch Ziekenhuis Leiden (h.o.d.n. LUMC)
Rechtsvorm:	Publiekrechtelijke rechtspersoon
Adres:	Albinusdreef 2
Postcode / Plaats:	2333 ZA Leiden
Telefoonnummer:	071-5269111
Nza-nummer:	Categorie 20, nummer 1400
Nummer Kamer van Koophandel:	27366422
E-mailadres:	informatie@lumc.nl
Internetpagina:	www.lumc.nl

Juridische status en samenwerkingsverbanden

Het Academisch Ziekenhuis Leiden (AZL) is een zelfstandig publiekrechtelijke rechtspersoon gevestigd te Leiden, handelend onder de naam Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC). De rechtspositie van de werknemers in dienst van het LUMC is geregeld in de CAO Universitair Medische Centra. Onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden vinden plaats tussen de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) en de centrales van overheidspersoneel in het Landelijk Overleg Academische Ziekenhuizen (LOAZ).

Het LUMC heeft een meerderheidsdeelneming in de volgende rechtspersonen:

- LUMC Participaties B.V. te Leiden (100%)
- LUMC Services B.V. te Leiden (51%)
- Poli Apotheek LUMC B.V. te Leiden (51%)
- Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. te Voorschoten (60%)
- Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. te Leiden (100%)

Het LUMC heeft minderheidsdeelnemingen in de volgende rechtspersonen:

- Sleutelnet B.V. te Leiden (25%)
- Holland Particle Therapy Centre B.V. te Rotterdam (33%)
- GenomeScan B.V. te Leiden (50%)
- Participatiemaatschappij Innovation Quarter B.V. te Delft (2%)
- Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. te Zoetermeer (1%)
- Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunalen Krankenhäuser eG im Deutschen Städtetag.

Het LUMC Leiden heeft een zeggenschapsrelatie met de volgende instellingen:

- Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V. te Leiden
- Medipark B.V. te Leiden
- Stichting Curium-LUMC Academisch Centrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie te Oegstgeest
- Stichting Trombosedienst Leiden en Omstreken te Leiden
- Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform te Leiden

Naast de relatie met bovengenoemde instellingen heeft het LUMC met diverse instellingen een vorm van samenwerking, zonder dat sprake is van formele beleidsbepalende zeggenschap.

II.5 Toelichting algemeen bij de geconsolideerde jaarrekening en grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Consolidatieplicht

In de Wet toelating zorginstellingen (WTZi) is de plicht tot consolidatie voorgeschreven wanneer rechtspersonen een groep vormen. Een groep is hierbij gedefinieerd als een economische eenheid waarin rechtspersonen en vennootschappen organisatorisch zijn verbonden. De verbondenheid kan tot uitdrukking komen door een kapitaaldeelname of een zeggenschapsrelatie.

Tot de LUMC-groep behoren die (onderdelen van) instellingen waar het bestuur van het LUMC een doorslaggevende zeggenschap heeft in het financieel en zakelijk beleid danwel een kapitaalbelang.

In de volgende rechtspersonen heeft het LUMC een doorslaggevende zeggenschap danwel een kapitaalbelang.

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

(x € 1.000)

Naam, rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Doorslaggevende zeggenschap	Eigen vermogen 31-12-2018	Resultaat bij 100% belang 2018
Zeggenschapsbelangen:					
Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V. <i>Leiden</i>	Waarborgen voortbestaan van Medipark B.V.	0	Ja	5.943	288
Medipark B.V. <i>Leiden</i>	Ontwikkelen en exploiteren van registergoederen	0	Ja	5.943	288
Stichting Curium-LUMC Ac. Centrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie <i>Oegstgeest</i>	Bevorderen en uitoefening kinderen jeugdpsychiatrie	0	Ja	3.464	-727
Stichting Trombosedienst Leiden en Omstreken <i>Leiden</i>	Verzorgen van antistollingsbehandelingen	0	Ja	-7	-614
Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform <i>Leiden</i>	Houdster van aandelen L.R.M.P. B.V.	0	Ja	5	0
Kapitaalbelangen (groepsmaatschappijen):					
			Kapitaalbelang (in %)		
LUMC Participaties B.V. <i>Leiden</i>	Uitvoering van LUMC activiteiten in aparte ondernemingen	18	100	404	-3
Poli Apotheek LUMC B.V. <i>Leiden</i>	Exploiteren van een apotheek	9	51	1.628	202
Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. <i>Voorschoten</i>	Exploiteren van een cardiologisch centrum	11	60	330	34

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen (vervolg):

(x € 1.000)

Naam, rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen	Resultaat bij 100% belang
Leiden Leeuwenhoek Pre-Seed Fund B.V. <i>Leiden</i>	Verstreken van persoonlijke leningen t.b.v. startende ondernemingen	201	34	856	-1
LUMC Services B.V. <i>Leiden</i>	Kwaliteits- en prijsniveau schoonmaakdienstverlening monitoren	0	51	0	0
Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. <i>Leiden</i>	Incubator voor onderzoeksprojecten in de regeneratieve geneeskunde	1.050	100	476	-405
GenomeScan B.V. <i>Leiden</i>	Levering van genetische analyses van de hoogst mogelijke kwaliteit	482	50	406	72
Overige kapitaalbelangen:					
Sleutelnet B.V. <i>Leiden</i>	Ontwikkelen en beheren van programmatuur voor elektronische communicatie t.b.v. zorgpartijen in de regio Zuid-Holland	67	25	539	3
Holland Particle Therapy Centre B.V. <i>Delft</i>	Opzetten van een behandelcentrum alsook het onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren van protonentherapie	7.803	33	6.780	-5.928
Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. <i>Delft</i>	Investeringsfonds ROM Innovation-Quarter B.V.	500	2	P.M.	P.M.
Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. <i>Zoetermeer</i>	Verzekeraar van medische aansprakelijkheid	1.022	1	P.M.	P.M.
Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunalen Krankenhäuser eG im Deutschen Städtetag <i>Keulen (D)</i>	Strategische inkoop van medische en farmaceutische producten voor aangesloten ziekenhuizen	30	P.M.	P.M.	P.M.

In 2016 is het LUMC lid geworden van de Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunaler Krankenhäuser eG im Deutschen Städtetag (GDEKK). Via deze inkoopcombinatie, waarbij meerdere UMC's zijn aangesloten, worden bonuskortingen op medische inkopen gerealiseerd. Op basis van verrekenende bonuskortingen is in 2018 een kapitaalbelang verkregen van € 30.000.

In 2018 is de Stichting Contacten Bedrijfsleven ontbonden. De resterende activiteiten worden voortgezet binnen het LUMC.

De deelnemingen zijn verantwoord onder de financiële vaste activa.

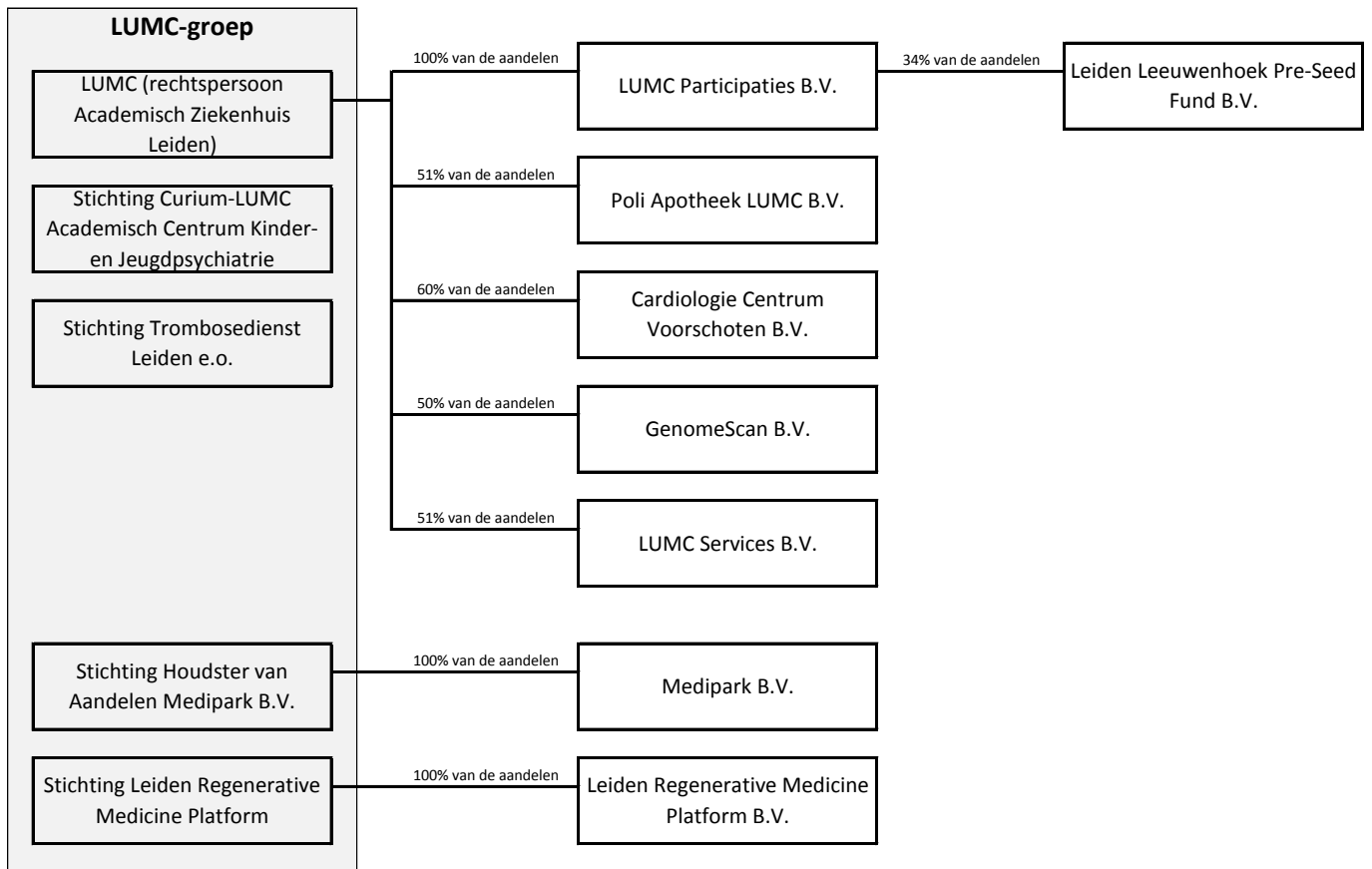
Onderstaande overzicht geeft aan hoe de deelnemingen zijn opgenomen in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening:

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:						(x € 1.000)		Effect op enkelvoudige jaarrekening LUMC		Effect op geconsolideerde jaarrekening LUMC		Enkelvoudig	Geconsolideerd
Naam, rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal	Doorslag-gevende zeggenschap	Eigen vermogen	Resultaat bij 100% belang	Eigen vermogen	Resultaat	Eigen vermogen	Resultaat	Deelneming	Deelneming		
Zeggenschapsbelangen:						31-12-2018	2018						
Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V. Leiden	Waarborgen voortbestaan van Medipark B.V.	0	Ja	5.943	288	0	0	5.943	288	0	0		
Medipark B.V. Leiden	Ontwikkelen en exploiteren van registergoederen	0	Ja	5.943	288	0	0	0	0	0	0		
Stichting Curium-LUMC Ac. Centrum Kinder- en Jeugdpsychiatrie Oegstgeest	Bevorderen en uitvoering kinder- en jeugdpsychiatrie	0	Ja	3.464	-727	0	0	3.464	-727	0	0		
Stichting Trombosedienst Leiden en Omstreken Leiden	Verzorgen van antistollingsbehandelingen	0	Ja	-7	-614	0	0	-7	-614	0	0		
Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform Leiden	Houdster van aandelen L.R.M.P. B.V.	0	Ja	5	0	0	0	5	0	0	0		
Kapitaalbelangen (groepsmaatschappijen):						Kapitaalbelang (in %)							
LUMC Participaties B.V. Leiden	Uitvoering van LUMC activiteiten in aparte ondernemingen	18	100	404	-3	386	-3	386	-3	404	0		
Poli Apotheek LUMC B.V. Leiden	Exploiteren van een apotheek	9	51	1.628	202	823	103	1.628	202*	832	0		
Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. Voorschoten	Exploiteren van een cardiologisch centrum	11	60	330	34	187	20	330	34*	198	0		
Leiden Leeuwenhoek Pre-Seed Fund B.V. Leiden	Verstrekken van persoonlijke leningen t.b.v. startende ondernemingen	201	34	856	-1	0	0	0	0	0	0		
LUMC Services B.V. Leiden	Kwaliteits- en prijsniveau schoonmaakdienstverlening monitoren	0	51	0	0	0	0	0	0	0	0		
Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. Leiden	Incubator voor onderzoeksprojecten in de regeneratieve geneeskunde	1.050	100	476	-405	-574	-405	-574	0	476	0		
GenomeScan B.V. Leiden	Levering van genetische analyses van de hoogst mogelijke kwaliteit	482	50	406	72	-76	72	-76	72	406	0		
Overige kapitaalbelangen:													
Sleutelnet B.V. Leiden	Ontwikkelen en beheren van programmatuur voor elektronische communicatie t.b.v. zorgpartijen in de regio Zuid-Holland	67	25	539	3	68	3	68	3	135	135		
Holland Particle Therapy Centre B.V. Delft	Opzetten van een behandelcentrum alsook het onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren van protontherapie	7.803	33	6.780	-5.928	-5.543	-1.935	-5.543	-1.935	2.260	2.260		
Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. Delft	Investeringsfonds ROM Innovation-Quarter B.V.	500	2	P.M.	P.M.	0	0	0	0	500	500		
Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. Zoetermeer	Verzekeraar van medische aansprakelijkheid	1.022	1	P.M.	P.M.	0	0	0	0	1.022	1.022		
Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunalen Krankenhäuser eG im Deutschen Städtetag Keulen (D)	Strategische inkoop van medische en farmaceutische producten voor aangesloten ziekenhuizen	30	P.M.	P.M.	P.M.	0	0	0	0	30	30		
Totalen						-4.729	-2.144	5.624	-2.680	6.263	3.947		

Geboekte resultaten kunnen afwijken van het procentuele aandeel in verband met correcties voorgaande boekjaren.

* Hierbij is geen rekening gehouden met het aandeel derden in het groepsvermogen en -resultaat

In schemavorm kan de LUMC-consolidatiegroep als volgt worden weergegeven:

In bovenstaande figuur zijn de rechtspersonen opgenomen die deel uitmaken van de LUMC-consolidatiegroep. Binnen de groep is het LUMC aangemerkt als de rechtspersoon waar de consolidatie van de groep plaatsvindt. De enkelvoudige jaarrekening van de LUMC-groep bestaat dan ook uit de gegevens van het LUMC, waarin begrepen de activiteiten van de Medische Faculteit van de Universiteit Leiden. De financiële gegevens van de overige instellingen (niet rechtspersoon AZL) zijn alleen opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening, waarbij GenomeScan B.V. voor 50% is geconsolideerd en bij Cardiologie Centrum Voorschoten B.V., LUMC Services B.V. en de Poli Apotheek LUMC B.V. een correctie (aandeel derden) is toegepast voor de minderheidsaandeelhouder.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31-12-2018

Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655, BW2 Titel 9.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening zijn ongewijzigd ten opzicht van voorgaand jaar, met uitzondering van het volgende:

Toepassing componentenbenadering voor investeringen en onderhoud aan materiele vaste activa

- Vrijwillige stelselwijziging componentenbenadering

Besloten is om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering.

De reden voor deze stelselwijziging is het verbeterde inzicht dat de jaarrekening daardoor geeft, wat onder meer blijkt uit de internationale opvattingen waar dit de enige toegestane methodiek is. Tevens wordt de methode van de componentenbenadering (steeds) vaker gebruikt in de sector. Derhalve is besloten over te gaan van de methode van de onderhoudsvoorziening naar de methode van componentenbenadering.

LUMC past de componentenmethode met terugwerkende kracht toe vanaf het moment dat het groot onderhoud is gepleegd, voor zover dit praktisch mogelijk was.

In dit kader was het mogelijk om de onttrekkingen aan de voorziening groot onderhoud tot circa 10 jaar terug in kaart te brengen en te vertalen in een aangepaste afschrijvingsstaat, teneinde deze onttrekkingen met terugwerkende kracht te activeren en af te schrijven.

Op basis van de aanpassing is het vermogen per 1 januari 2017 herrekend. Het eigen vermogen (geconsolideerd) is toegenomen met een bedrag van € 73,7 miljoen van € 250,3 miljoen naar € 324,0 miljoen. Gelijktijdig neemt de materiële vaste activa (geconsolideerd) toe met een bedrag van € 24,6 miljoen van € 433,2 miljoen naar € 457,8 miljoen en nemen de voorzieningen (geconsolideerd) af met een bedrag van € 49,1 miljoen van € 69,5 miljoen naar € 20,4 miljoen.

Het nettoresultaat (geconsolideerd) over 2017, op basis van de gewijzigde grondslagen, is toegenomen met een bedrag van € 0,2 miljoen naar € 29,3 miljoen, waar het nettoresultaat op basis van de methode voorziening groot onderhoud € 29,1 miljoen bedroeg. Dit effect op het resultaat ziet hoofdzakelijk toe op de additionele afschrijvingslasten van € 4,9 miljoen, aangepast voor de vermindering van de onderhoudskosten van € 5,1 miljoen.

Het totale effect op het vermogen per 1 januari 2017 bedraagt € 73,7 miljoen positief en het effect op het resultaat over 2017 bedraagt € 0,2 miljoen positief.

- Correctie vergelijkende cijfers 2017 op grond van RJ150

Bij de uitwerking van de stelselwijziging inzake de toepassing van de componentenbenadering voor het groot onderhoud is vastgesteld dat in de voorziening groot onderhoud ook bedragen werden opgebouwd voor vervanging van materiële vaste activa. Omdat het hier ging om vervanging van deze activa, was het conform RJ niet toegestaan hiervoor een voorziening op te bouwen en de uitgaven aan de voorziening te onttrekken. Dit is gelijktijdig met de uitwerking van de stelselwijziging voor groot onderhoud alsnog hersteld conform RJ150.

Van het totale effect van de stelselwijziging op het vermogen per 1 januari 2017 van € 73,7 miljoen, heeft € 57,2 miljoen hierop betrekking. Van het totale jaareffect over 2017 heeft € 0,2 miljoen hierop betrekking. Hierdoor is het effect per 31 december 2017 € 57,4 miljoen.

Transacties met verbonden partijen

Van transacties tussen verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen LUMC haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Gebruik van schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling. De schattingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Financieel risicobeheer

In de normale bedrijfsuitoefening wordt het LUMC blootgesteld aan financiële risico's.

Renterisico

Het renterisico doet zich vooral voor op de langlopende leningen. De leningen bestaan uit vastrentende leningen en uit variabel rentende leningen, waarvan de variabele rente met een renteswap is omgeruild naar een vaste rente. Het renterisico op de bestaande leningen is daarmee zeer beperkt. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de specificatie van de onderhandse en hypothecaire leningen onder de aanvullende gegevens.

Liquiditeitsrisico

Het LUMC heeft voldoende ruimte binnen de rekening-courant faciliteit met de banken om tijdelijke tekorten op te kunnen vangen. Voor de lange termijn financiering is een risico op herfinanciering van de bestaande leningen aanwezig. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de specificatie van de onderhandse en hypothecaire leningen onder de aanvullende gegevens.

Kredietrisico

Het kredietrisico doet zich voor als een tegenpartij zijn betalingsverplichting niet nakomt, waardoor vorderingen oninbaar worden. Dit risico concentreert zich met name rondom grote zorgverzekeraars. Met deze verzekeraars zijn voldoende betalingsregelingen getroffen, waardoor het kredietrisico beperkt blijft.

De in de jaarrekening gehanteerde waarderingsgrondslagen voor activa en passiva:

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschafwaarde onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen met vaste percentages, gebaseerd op de economische levensduur.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen aanschaffings- of vervaardigingskosten onder aftrek van de jaarlijkse afschrijvingen met vaste percentages. De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn afgeleid van de verwachte economische levensduur van de betreffende activa. Voor inventaris en apparatuur, die worden gefinancierd vanuit projecten, geldt een afschrijvingstermijn van 1 jaar. De afschrijvingspercentages welke zijn gehanteerd door Medipark B.V., Poli Apotheek LUMC B.V., Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. en GenomeScan B.V. zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur en de eventueel te verwachten residuwaarde. De boekwaarde van de vaste activa wordt jaarlijks vergeleken met de indirecte opbrengstwaarde (impairment berekening). Dit kan aanleiding geven extra af te schrijven. Op balansdatum wordt de boekwaarde van de vaste activa beoordeeld op aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen. Indien een dergelijke aanwijzing aanwezig is wordt de realiseerbare waarde bepaald op basis van een berekening van de bedrijfswaarde. Op het moment dat de realiseerbare waarde lager is dan de boekwaarde van de vaste activa wordt een waardevermindering als verlies in de resultatenrekening verantwoord. Waardeverminderingen uit voorgaande jaren worden teruggenomen indien deze niet meer bestaan of zijn verminderd.

De belangrijkste veronderstellingen van het LUMC bij de bedrijfswaardeberekening:

- De berekening is gebaseerd op de meerjarenraming 2018-2022 waarin het Strategisch Vastgoedplan is verwerkt. Voor investeringen na 2022 is rekening gehouden met investeringen van € 40 miljoen per jaar (het huidige investeringsniveau);
- Binnen de meerjarenraming is uitgegaan van een rendementseis van minimaal 0%;
- De meerjarenraming wordt voor de eerste vijf jaar geïndexeerd op basis van de bekende/geschatte indices. Na de periode van vijf jaar wordt niet meer geïndexeerd;
- De boekwaarde bestaat uit de geïnvesteerde activa, gecorrigeerd voor de a fonds perdu plus het werkkapitaal;
- In de bedrijfswaardeberekening is uitgegaan van de situatie van going concern. In de berekening is daarom geen gebruik gemaakt van restwaarde. Uitgangspunt voor de berekening is een horizon van 20 jaar. Voor de periode na 20 jaar is gewerkt met een contante waarde formule van een oneindig gelijkblijvende reeks;
- De bedrijfswaardeberekening is gebaseerd op de WACC (Weighted Average Cost of Capital) van 4%, (5%, waarbij gecorrigeerd is voor inflatie van 1%).

De conclusie is dat met de gehanteerde uitgangspunten de contante waarde van de toekomstige kasstromen hoger is dan de boekwaarde gedurende de periode 2018-2038. Derhalve is er geen noodzaak tot een afboeking

voor impairment. Voor de reeds eerder genomen impairment in 2012 en 2013 is er geen nieuwe trigger, zodat het terugnemen van de impairment uit 2012 en 2013 achterwege kan blijven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel nettovermogenswaarde. De tot de financiële vaste activa behorende deelnemingen zijn gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde, indien het gaat om deelnemingen waarin invloed van betekenis op financieel en zakelijk beleid kan worden uitgeoefend. Met eventuele waardevermindering is rekening gehouden.

Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare fiscale verliezen en voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in komende jaren geldende tarieven, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Vorraden

Vorraden zijn gewaardeerd tegen de laatst bekende inkoopprijs, onder aftrek van een voorziening voor incourantheid.

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC-zorgproducten wordt bepaald door de openstaande trajecten door de landelijke onderhanden werk grouper te laten afleiden tot voorlopige DBC-zorgproducten en deze vervolgens te waarderen tegen verkoopwaarde per zorgverzekeraar. Kan er geen afgeleid zorgproduct worden gevonden dan worden de bij het traject behorende zorgactiviteiten gewaardeerd tegen kostprijs van het LUMC.

Onderhanden trajecten WMO/jeugdzorg worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, zijnde de kostprijs van de reeds bestede verrichtingen, of tegen de opbrengstwaarde van de trajecten indien deze lager is. De productie van de onderhanden trajecten is bepaald door de openstaande verrichtingen te koppelen aan de trajecten die ultimo boekjaar openstonden. Op de onderhanden trajecten worden de voorschotten die ontvangen zijn in mindering gebracht.

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid.

Onderhanden werk uit hoofde onderzoeksprojecten

Het onderhanden werk uit hoofde van projecten in opdracht van derden wordt gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, zijnde directe materiaal- en arbeidskosten, direct toerekenbaar uitbesteed werk en overige externe kosten. Op de post onderhanden projecten zijn de gedeclareerde termijnen en vooruitontvangen betalingen in mindering gebracht. Het totaal van het onderhanden werk wordt indien positief verantwoord als actiefpost onder de kortlopende activa en indien negatief verantwoord als passiefpost onder de kortlopende schulden. In de toelichting wordt een splitsing gegeven in het totaal van de debetsaldi en het totaal van de creditsaldi. Resultaten op projecten of deelprojecten worden indien betrouwbaar te schatten, verantwoord naar rato van de voortgang van het project. Indien de resultaten niet betrouwbaar te schatten zijn, worden de resultaten op projecten of deelprojecten verantwoord in het jaar van oplevering. Voorzieningen voor verwachte verliezen worden genomen in de periode waarin vast komt te staan dat sprake is van verliesgevende projecten en worden in mindering gebracht op de post onderhanden projecten.

Liquide middelen

Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is gesplitst in kapitaal en algemene en overige reserves. Binnen de algemene en overige reserves is een splitsing aangebracht tussen niet-collectief gefinancierd vermogen (algemene reserves) en collectief gefinancierd vermogen (algemene reserve aanvaardbare kosten).

De segmentering van het vermogen en de resultatenrekening is gebaseerd op het onderscheid tussen collectief gefinancierde activiteiten, de zogenaamde 1^e geldstroomactiviteiten, gefinancierd vanuit Beschikbaarheidsbijdragen, DBC-zorgproducten en Rijks subsidies en niet-collectief gefinancierde activiteiten, de zogenaamde overige geldstromen, gefinancierd vanuit NWO, KNAW en EU subsidies, collectiebusfondsen en andere private geldstromen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan. Voorzieningen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De gehanteerde systematiek staat vermeld in de toelichting op de balans.

De voorziening arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is bepaald door de waarde te berekenen van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers met betrekking tot de WIA en de WGA alsmede een inschatting van de kosten van de eerste twee ziektejaren van medewerkers die na hun ziekte niet meer terugkeren in het arbeidsproces.

De voorziening werkloosheidsuitkeringen en sociaal beleid is bepaald door sommatie van de individuele rechten van de betrokken medewerkers waarbij rekening is gehouden met de kans dat betrokkenen na verloop van tijd elders werk zullen vinden.

De voorziening seniorenregeling is in 2018 op basis van de oude cao-bepalingen (2007) komen te vervallen.

De voorziening jubileumuitkeringen is bepaald door de berekening van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers.

De voorziening persoonlijk budget is bepaald door de sommatie van de opgebouwde individuele rechten van de betrokken medewerkers.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden, overige te betalen posten en derivaten.

Financiële instrumenten omvatten tevens in contracten besloten afgeleide financiële instrumenten ('embedded derivative'). Deze worden door de instelling gescheiden van het basiscontract en apart verantwoord indien de economische kenmerken en risico's van het basiscontract en het daarin besloten derivaat niet nauw verwant zijn, indien een apart instrument met dezelfde voorwaarden als het in het contract besloten derivaat aan de definitie van een derivaat zou voldoen en het gecombineerde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Financiële instrumenten, inclusief de van de basiscontracten gescheiden afgeleide financiële instrumenten, worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de resultatenrekening, maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast, vindt eerste waardering plaats tegen reële waarde. Zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, vindt geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de resultatenrekening, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst of het met het afgeleide instrument samenhangende verlies in de resultatenrekening verwerkt.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, worden de afdekkingsrelaties beëindigd. De cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de resultatenrekening was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de resultatenrekening.

De instelling documenteert de hedgerelaties in specifieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat geen sprake is van overhedges.

Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, aflopen of worden verkocht of wanneer de instelling niet langer kiest voor hedge accounting wordt hedge accounting beëindigd. Het LUMC past kostprijs hedge accounting toe op de verwerking van de renteswaps ter afdekking van het renterisico op de variabel rentende leningen.

Financiële instrumenten die deel uitmaken van een handelsportefeuille

Financiële instrumenten (activa en verplichtingen) die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in die reële waarde worden verantwoord in de resultatenrekening. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de resultatenrekening verwerkt.

De in de jaarrekening gehanteerde grondslagen van resultaatbepaling:

Baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van de historische kosten. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn, baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn. Baten en lasten uit voorgaande boekjaren die in het rapportagejaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend.

Specifieke aandachtspunten omzet in de jaarrekening 2018

De landelijke onzekerheden met betrekking tot de omzetverantwoording voor instellingen voor medisch specialistische zorg (ziekenhuizen, UMC's en ZBC's) zijn de afgelopen jaren verder verminderd. Sinds het jaar 2012 is sprake van landelijke onzekerheden rondom de omzetverantwoording. In 2014 zijn de risico's drastisch afgenomen met de invoering van de vaststelling van de uitkomsten van het expertonderzoek naar de omzetverantwoording 2012 en 2013 en de vaststelling van transitiebedragen. In 2015 tot en met 2018 zijn de risico's verder verminderd.

De resterende in de jaarrekening 2018 van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten voor het Leids Universitair Medisch Centrum hebben betrekking op:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017;
2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2018;
3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadejaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren;

Bij de omzetbepaling van de DBC zorgproducten en overige zorgproducten heeft het Leids Universitair Medisch Centrum de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd zoals opgenomen in deze paragraaf van de jaarrekening. Hierbij zijn de voorlopige uitkomsten van het aanvullend omzetonderzoek 2017 meegenomen en is de *“Handreiking Rechtmatigheidscontroles 2018 Medisch Specialistische Zorg”* gevolgd.

Toelichting (landelijke) onzekerheden jaarrekening 2018

De van toepassing zijnde (landelijke) aandachtspunten in de jaarrekening 2018 zijn (inclusief de status hiervan) hierna toegelicht voor Leids Universitair Medisch Centrum:

1. Afwikkeling rechtmatigheidscontroles MSZ 2017

Leids Universitair Medisch Centrum heeft de over de uitkomsten van het zelfonderzoek 2017 finale overeenstemming bereikt met de zorgverzekeraars. De uitkomsten van de onderhandelingen hierover met de zorgverzekeraars zijn verwerkt in deze jaarrekening en dit heeft niet geleid tot materiële wijzigingen van de in de jaarrekening 2017 opgenomen nuanceringen.

2. Rechtmatigheidscontroles MSZ 2018

De NFU, NVZ en ZN hebben een Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2018 gepubliceerd. Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2018 concluderen. De instelling heeft, voor de jaarrekening deels op basis van een risicoanalyse, onderzoek verricht naar de risico's die voor het Leids Universitair Medisch Centrum materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken.

Daarnaast is Leids Universitair Medisch Centrum bezig op basis van deze handreiking het onderzoek inzake 2018 af te ronden. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting volgt in het najaar 2019 uitsluitel over dit onderzoek. Dit kan naar verwachting van de raad van bestuur van het Leids Universitair Medisch Centrum leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Waar nodig heeft Leids Universitair Medisch Centrum nuanceringen geboekt.

Doelmatigheidscontroles over 2018 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd (kunnen) worden.

Het Leids Universitair Medisch Centrum gaat er van uit dat dit geen financieel effect met terugwerkende kracht heeft. Privaatrechtelijk heeft het Leids Universitair Medisch Centrum geen afspraken terzake gemaakt met zorgverzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

3. Toerekening van de contractafspraken met de zorgverzekeraars op schadelaar aan het boekjaar en afwikkeling oude jaren

Leids Universitair Medisch Centrum heeft met de zorgverzekeraars voor 2018 schadelastafspraken op basis van aanneemsommen respectievelijk plafondafspraken gemaakt. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2018 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2018 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2018 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van het onderhanden werk ultimo 2018.

De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Ook afrekening van oude schadelastjaren met zorgverzekeraars kan nog tot nagekomen effecten leiden. Leids Universitair Medisch Centrum heeft de jaren tot en met 2014 afgerekend.

Conclusie Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur heeft ten behoeve van de bepaling van het resultaat en de financiële positie de best mogelijke schattingen gemaakt op basis van de beschikbare informatie, onder andere met betrekking tot bovenstaande aspecten van de omzetverantwoording. De Raad van Bestuur is van mening dat, met voornoemde toelichting, de jaarrekening het vereiste inzicht geeft in het resultaat en de financiële positie van het Leids Universitair Medisch Centrum op basis van de ons nu bekende feiten en omstandigheden.

Subsidies

De subsidies betreffen de vastgestelde Rijkssubsidies van het Ministerie van OC en W (Rijksbijdrage

werkplaatsfunctie en medische faculteit) en het Ministerie van VWS (beschikbaarheidsbijdragen voor opleidingen).

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten zijn gebaseerd op aan derden gefactureerde of doorberekende bedragen voor geleverde goederen en diensten, onder aftrek van eventuele omzetbelasting en kortingen. Onder de overige dienstverlening staan mede opgenomen subsidies inzake onderwijs- en onderzoeksprojecten inclusief de mutatie op het onderhanden werk.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn.

Het LUMC heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling bij het pensioenfonds ABP. De verschuldigde werkgeverspremies, welke voortvloeien uit deze regeling, zijn tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Pensioenen

De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. LUMC betaalt hiervoor premies waarvan ongeveer 70% door de werkgever wordt betaald en 30% door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In december 2018 bedroeg de dekkingsgraad 97,0%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 128%.

Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Het LUMC heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Het LUMC heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen

Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Onder de overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten staat het resultaat op deelnemingen verantwoord alsmede de rente op verstrekte leningen.

Kasstroomoverzicht

Bij de opstelling van het kasstroomoverzicht is de indirecte methode gehanteerd.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellings specifieke (sectorale) regels.

II.6 Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Oprichtings- en aanloopkosten	5	6
Totaal	<u>5</u>	<u>6</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:		
Boekwaarde per 1 januari	6	4
Bij: investeringen	1	3
Af: afschrijvingen	-2	-1
Boekwaarde per 31 december	<u>5</u>	<u>6</u>

De immateriële vaste activa hebben betrekking op aanloopkosten van GenomeScan B.V. (vergunningen en softwarelicenties).

2. Materiële vaste activa

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	326.161	327.509
Machines en installaties	19.787	20.071
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	103.543	98.902
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, onderhanden projecten	8.227	8.276
Totaal	<u>457.718</u>	<u>454.758</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Het verloop van de materiële vaste activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven :		
Boekwaarde per 1 januari	454.758	457.793
Bij: investeringen	55.924	49.127
Af: afschrijvingen	-52.964	-52.163
Af: desinvesteringen	0	1
Boekwaarde per 31 december	<u>457.718</u>	<u>454.758</u>

Een gebouw (Onderzoeksgebouw) dient als zekerheid voor een langlopende schuld. Zie de melding onder de specificatie van de langlopende schulden in II.7.

Het verloopoverzicht materiële vaste activa staat vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in II.7.

Het LUMC heeft besloten om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing materiële vaste activa 2017**(x 1.000)**

	Oud Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Nieuw Saldo per 1-jan-2017	Mutatie	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	322.335	9.857	332.192	-4.683	327.509
Machines en installaties	5.864	14.785	20.649	-578	20.071
Andere vaste bedrijfsmiddelen etc.	91.924	0	91.924	6.978	98.902
Onderhanden projecten	13.028	0	13.028	-4.752	8.276
	<u>433.151</u>	<u>24.642</u>	<u>457.793</u>	<u>-3.035</u>	<u>454.758</u>

3. Financiële vaste activa**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vordering start- en sloopkosten	4.775	5.059
Deelnemingen	4.308	6.137
Overige vorderingen	1.741	1.807
Totaal	<u>10.824</u>	<u>13.003</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	13.003	14.970
Bij: verstrekte leningen	62	0
Af: kapitaalstorting	104	-91
Af: aandeel in resultaat deelnemingen	-1.933	-1.449
Af: latente belastingvordering	-111	-34
Af: ontvangen afschrijvingsvergoeding	-284	-377
Af: ontvangen aflossing leningen	-17	-16
Boekwaarde per 31 december	<u>10.824</u>	<u>13.003</u>

Vordering start- en sloopkosten:

Als uitwerking van de overgangsregeling kapitaallasten in verband met de introductie van prestatiebekostiging in 2011, is op grond van beleidsregel Nza/CU-2002 met de Nederlandse Zorgautoriteiten een vergoeding overeengekomen voor de resterende boekwaarde van de immateriële vaste activa (start- en sloopkosten) per ultimo 2010. Aangezien deze activa voor 75% via het WMG-budget worden gefinancierd is dit gedeelte van de boekwaarde in 2010 versneld afgeschreven. De waarde van de start- en sloopkosten ultimo 2018 betreft een vordering op het Ministerie van OC&W.

Deelnemingen:

In 2007 heeft ten behoeve van de oprichting van Sleutelnet B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. In 2016 heeft een aanvullende kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Sleutelnet B.V. bedraagt ultimo 2018 € 135.000.

In 2010 heeft LUMC Participaties B.V. aandelen verkregen in Leiden Leeuwenhoek Pre-seed Fund B.V. De deelneming in Leiden Leeuwenhoek Pre-seed Fund B.V. bedraagt ultimo 2018 € 287.000.

In 2013 heeft ten behoeve van de oprichting van Holland Particle Therapy Centre B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Holland PTC B.V. bedraagt ultimo 2018 € 2.260.000.

In 2013 heeft ten behoeve van de oprichting van Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V.

bedraagt ultimo 2018 € 500.000.

In 2015 heeft in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. bedraagt ultimo 2018 € 1.022.000.

Het LUMC is in 2016 aangesloten bij inkoopcoöperatie Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunaler Krankenhäuser eG im Städtetag (GDEKK). Op grond van de overeenkomst is ultimo 2018 een aandelenkapitaal verkregen van totaal € 30.000.

De Stichting Curium-LUMC heeft in 2018 een kapitaalstorting verricht van € 74.000.

Overige vorderingen:

Over de periode van 2010 tot en met 2012 heeft het LUMC aan de Stichting BioPartner Academisch Bedrijven Centrum leningen verstrekt ter hoogte van € 2.195.000. Voor deze leningen is ultimo 2013 een voorziening voor oninbaarheid gevormd. Eind 2016 zijn 4 nieuwe overeenkomsten gesloten met Stichting BioPartner ABC. De nieuwe overeenkomsten bevatten zowel de eerdergenoemde leningen als een vooruitbetaald bedrag ad € 600.000, waarvoor ultimo 2013 eveneens een voorziening is gevormd. In 2018 is een totaal aan aflossingen ontvangen van € 144.000. De leningen zijn ultimo 2018 voorzien voor het resterende bedrag ad € 2.651.000. In 2013 heeft het LUMC een 15-jarige annuïteitenlening van € 250.000 verstrekt voor een verbouwing van een ruimte voor diagnostiek in Lisse. Ultimo 2018 bedraagt het saldo van deze lening € 151.000.

Sinds 2016 heeft het LUMC een vordering op de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. als gevolg van het aandeel in het waarborgkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. De vordering bedraagt ultimo 2018 € 211.000.

In 2016 heeft het LUMC aan de Stichting Bio Science Park foundation twee leningen verstrekt van € 200.000. De totale lening aan Bio Science Park foundation bedraagt ultimo 2018 € 400.000.

Tenslotte staat een bedrag van € 979.000 opgenomen inzake latente belastingvorderingen van Medipark B.V. en GenomeScan B.V.

Het verloopoverzicht financiële vaste activa staat vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in II.7.

4. Voorraden

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Centraal magazijn	773	829
Apotheek	4.422	3.157
Centrale sterilisatiedienst	184	223
Implantaten en OK voorraden	651	414
Bloedproducten	96	130
Af: voorziening voor incurant	-26	-26
Totaal	<u>6.100</u>	<u>4.727</u>

De geactiveerde voorraden zijn de voorraden die zijn opgeslagen in een aantal centrale magazijnen.

In 2017 is een aanvang gemaakt met de registratie van implantaten die op voorraad liggen op de afdelingen en in 2018 zijn hier voorraden voor operatiekamers aan toegevoegd. Andere afdelingsvoorraden worden niet opgevoerd. De hoogte van de voorziening incurante voorraden is bepaald op basis van de omloopsnelheid per artikel.

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	17.148	15.221
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten vrij segment	28.384	24.760
Af: ontvangen voorschotten onderhanden werk	-35.896	-35.848
Af: voorziening onderhanden werk	-6.953	-3.483
Totaal	<u>2.683</u>	<u>650</u>

Het onderhanden werk is bepaald door middel van de landelijke onderhanden werk grouper. De ontvangen voorschotten zijn gebaseerd op de contractueel gemaakte afspraken met verzekeraars en hebben betrekking op zowel het gereguleerde als vrije segment. De voorziening bestaat uit een inschatting van de verwachte uitkomsten uit de handreiking en materiële controles.

6. Vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot**(x 1.000)***Het verloop is als volgt weer te geven:*

	<u>t/m 2017</u>	<u>2018</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€
Saldo per 1 januari	230		230
Financieringsverschil boekjaar			0
Correcties voorgaande jaren		-2	-2
Betalingen/ontvangsten		-183	-183
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>0</u>	<u>-185</u>	<u>-185</u>
Saldo per 31 december	<u>230</u>	<u>-185</u>	<u>45</u>

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	45	230
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	0
	<u>45</u>	<u>230</u>

De vordering heeft betrekking op de vergoeding voor de GGZ inzake de Normatieve Huisvestingscomponent (NHC).

7. Debiteuren en overige vorderingen**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Debiteuren	53.761	59.282
Nog te factureren omzet en overige vorderingen	83.945	94.217
Af: voorziening overschrijding declaratieplafonds	0	0
Vooruitbetaalde bedragen	4.447	3.650
Nog te ontvangen bedragen	734	623
Totaal	<u>142.887</u>	<u>157.772</u>

Onder debiteuren zijn opgenomen de vorderingen op zorgverzekeraars en patiënten. Op de vorderingen op debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren van € 0,3 miljoen (2017: € 0,4 miljoen) in mindering gebracht.

Onder nog te factureren omzet en overige vorderingen is opgenomen het nog te factureren bedrag wegens DBC's / DBC-zorgproducten en overige verrichtingen. Het betreft bedragen die pas na afloop van het boekjaar in rekening zijn gebracht maar die wel betrekking hebben op het afgesloten boekjaar. De daling wordt veroorzaakt door het eerder op gang komen van de facturatie over het schadelastjaar 2018 in 2018.

De voorziening overschrijding declaratieplafonds is geherrubriceerd naar de kortlopende schulden en staat opgenomen onder de terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars.

8. Liquide middelen

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bankrekeningen	149.041	117.635
Kassen	47	44
Totaal	<u>149.088</u>	<u>117.679</u>

De kas- en banksaldi zijn vrij beschikbaar. Er zijn geen deposito's afgesloten.

9. Eigen vermogen

(x 1.000)

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kapitaal	18	18
Algemene en overige reserves	373.185	352.702
Totaal eigen vermogen	<u>373.203</u>	<u>352.720</u>
Aandeel derden in groepsvermogen	930	817
Totaal groepsvermogen	<u><u>374.133</u></u>	<u><u>353.537</u></u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-2018</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	18	0	0	18
Totaal	<u>18</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>18</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:	<u>Saldo per 1-jan-2018</u>	<u>Resultaat- bestemming</u>	<u>Overige mutaties</u>	<u>Saldo per 31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Algemene reserve	75.400	4.176	-74	79.502
Algemene reserve aanvaardbare kosten	277.302	16.381	0	293.683
Totaal algemene en overige reserves	<u>352.702</u>	<u>20.557</u>	<u>-74</u>	<u>373.185</u>
Totaal eigen vermogen	352.720	20.557	-74	373.203
Aandeel derden in groepsvermogen *	817	113	0	930
Totaal groepsvermogen	<u><u>353.537</u></u>	<u><u>20.670</u></u>	<u><u>-74</u></u>	<u><u>374.133</u></u>

* Het aandeel derden in het groepsvermogen wordt gevormd door een minderheidsbelang (40%) van Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. en een minderheidsbelang (48,9%) van Poli Apotheek LUMC B.V.

Onder de overige mutaties is opgenomen het bedrag dat voortvloeit uit de opheffing van de Stichting Contacten Bedrijfsleven (- € 0,1 miljoen). Zie toelichting onder II.5.

Het LUMC heeft besloten om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing eigen vermogen 2017**(x 1.000)**

Kapitaal	Oud Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Nieuw Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Saldo per 31-dec-2017
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	€	€	€	€	€
Kapitaal	18		18	0	18
	<u>18</u>	<u>0</u>	<u>18</u>	<u>0</u>	<u>18</u>

Algemene en overige reserves

	Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Saldo per 31-dec-2017
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	€	€	€	€	€
Algemene reserve	68.747		68.747	6.653	75.400
Algemene reserve aanvaardbare kosten	180.901	73.733	254.634	22.668	277.302
Totaal algemene en overige reserves	<u>249.648</u>	<u>73.733</u>	<u>323.381</u>	<u>29.321</u>	<u>352.702</u>
Totaal eigen vermogen	249.666	73.733	323.399	29.321	352.720
Aandeel derden in groepsvermogen	588	0	588	229	817
Totaal groepsvermogen	<u>250.254</u>	<u>73.733</u>	<u>323.987</u>	<u>29.550</u>	<u>353.537</u>

**Specificatie aansluiting geconsolideerd - enkelvoudig vermogen
31 december 2018 en resultaat over 2018****(x 1.000)**

	Eigen vermogen	Resultaat
	€	€
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	363.800	21.611
Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V.	5.943	288
Stichting Trombosedienst Leiden en omstreken	-7	-614
Stichting Curium Academisch Centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie	3.464	-727
Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform	5	0
LUMC Participaties B.V.	0	0
Poli Apotheek LUMC B.V.	796	99
Cardiologie Centrum Voorschoten B.V.	132	14
GenomeScan B.V. (50%)	0	0
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>374.133</u>	<u>20.670</u>

Resultaten kunnen afwijken van de bedragen op pagina 13 omdat in het resultaat zowel het resultaat 2018 is opgenomen alsmede eventuele correcties op resultaten uit voorgaande jaren.

In de aansluiting worden de vermogens en resultaten van groepsmaatschappijen opgenomen die staan vermeld in de algemene toelichting (II.4). Het vermogen en resultaat van Medipark B.V., Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. en Leiden Leeuwenhoek Pre-seed Fund B.V. zijn hierbij buiten beschouwing gelaten aangezien deze posten in de geconsolideerde jaarrekening zijn geëlimineerd als deelneming van resp. de Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V, Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform en LUMC Participaties B.V. De vermogens van LUMC Participaties B.V., Poli Apotheek LUMC B.V., Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. en

GenomeScan B.V. zijn opgenomen onder aftrek van de netto vermogenswaarde waaronder zij staan opgenomen in de enkelvoudige jaarrekening LUMC. De resultaten van deze deelnemingen zijn gecorrigeerd voor het procentuele aandeel LUMC dat in het enkelvoudige resultaat is verantwoord.

10. Voorzieningen

(x 1.000)

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2018	Dotatie	Onttrekking	Saldo per 31-dec-2018
	€	€	€	€
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	9.563	4.431	1.729	12.265
Werkloosheidsuitkeringen	591	1.902	1.641	852
Seniorenregeling	38	0	38	0
Jubileumuitkeringen	3.328	265	425	3.168
Persoonlijk budget	6.247	4.502	4.572	6.177
Groot onderhoud	2.467	154	90	2.531
Overige	1.302	121	35	1.388
Totaal	23.536	11.375	8.530	26.381

Toelichting in welke mate de overige voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2018
Kortlopend deel van de overige voorzieningen (< 1 jr.)	8.268
Langlopend deel van de overige voorzieningen (> 1 jr.)	18.113
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	4.759

De voorziening arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is bepaald door de waarde te berekenen van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers met betrekking tot de WIA en de WGA alsmede een inschatting van de kosten van de eerste twee ziektejaren van medewerkers die na hun ziekte niet meer terugkeren in het arbeidsproces.

De voorziening werkloosheidsuitkeringen en sociaal beleid is bepaald door sommatie van de individuele rechten van de betrokken medewerkers waarbij rekening is gehouden met de kans dat betrokkenen na verloop van tijd elders werk zullen vinden.

De voorziening seniorenregeling is in 2018 op basis van de oude cao-bepalingen (2007) komen te vervallen.

De voorziening jubileumuitkeringen is bepaald door de berekening van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers.

De voorziening persoonlijk budget is bepaald door de sommatie van de opgebouwde individuele rechten van de betrokken medewerkers.

De voorziening groot onderhoud is van Medipark BV en wordt gevormd ten behoeve van de uitgaven voor het periodiek uit te voeren groot onderhoud.

Onder de overige voorzieningen is van de Stichting Curium-LUMC opgenomen een voorziening LFB-verlof conform de CAO GGZ-sector.

Het LUMC heeft besloten om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing voorzieningen 2017

	(x 1.000)				
	Oud		Nieuw		
	Saldo per	Aanpassing	Saldo per	Mutatie	Saldo per
	1-jan-2017		1-jan-2017		31-dec-2017
	€	€	€	€	€
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	5.788	0	5.788	3.775	9.563
Werkloosheidsuitkeringen	1.194	0	1.194	-603	591
Seniorenregeling	118	0	118	-80	38
Jubileumuitkeringen	3.110	0	3.110	218	3.328
Persoonlijk budget	6.539	0	6.539	-292	6.247
Groot onderhoud	51.407	-49.092	2.315	152	2.467
Overige	1.307	0	1.307	-5	1.302
Totaal	<u>69.463</u>	<u>-49.092</u>	<u>20.371</u>	<u>3.165</u>	<u>23.536</u>

11. Langlopende schulden**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	113.382	121.804
Investeringssubsidie à fonds perdu	22.903	25.362
Overige schulden en vooruitontvangen bedragen	11.612	11.113
Totaal	<u>147.897</u>	<u>158.279</u>

Het verloop van de schulden aan kredietinstellingen is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	130.287	161.285
Bij: nieuwe leningen	76	476
Af: aflossingen	8.487	31.474
Stand per 31 december	<u>121.876</u>	<u>130.287</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	8.494	8.483
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>113.382</u>	<u>121.804</u>

Het verloop van de investeringssubsidie à fonds perdu is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	25.362	27.821
Af: onttrekkingen	-2.459	-2.459
Stand per 31 december	<u>22.903</u>	<u>25.362</u>

Het verloop van de overige schulden en vooruitontvangen bedragen is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	11.113	14.948
Af: onttrekkingen	499	-3.835
Stand per 31 december	<u>11.612</u>	<u>11.113</u>

Toelichting in welke mate de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichting	8.494	8.483
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.), (balanspost)	147.897	158.279
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	105.195	115.261

Het aflossingsbedrag voor 2019 ad € 8.494.000 (2018: € 8.483.000) is opgenomen onder de kortlopende schulden.

De à fonds perdu financiering heeft betrekking op de registratie van de door het Ministerie van OC en W, via de à fonds perdu financiering die gold tot 1 januari 1988, beschikbaar gestelde middelen voor de aanschaf van vaste activa, onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen op deze activa. Over deze beschikbaar gestelde middelen is geen rente verschuldigd. In 2018 is hieraan € 2,5 miljoen onttrokken. De waarde ultimo 2018 bedraagt € 22,9 miljoen.

De overige schulden en vooruitontvangen bedragen hebben betrekking op:

Vooruitontvangen kapitaalslasten nieuwbouw, sloop- en startkosten van het Ministerie van OC en W. Dit heeft betrekking op vooruitontvangen bedragen inzake afschrijving en rente nieuwbouw, sloop- en startkosten. Jaarlijks wordt het verschil tussen 25% van de afschrijvings- en rentekosten van de projectkosten die ten laste van de resultatenrekening zijn gebracht en de vergoeding hiervoor van het Ministerie van OC en W ten laste van deze post gebracht. In 2018 is hieraan € 0,5 miljoen gedoteerd. De waarde ultimo 2018 bedraagt € 11,6 miljoen.

Bij een lening van een kredietinstelling is gebruik gemaakt van derivaten. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de niet uit de balans blijvende opgenomen activa en verplichtingen.

Een overzicht van de onderhandse en hypothecaire leningen staat vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in II.7.

12. Overige kortlopende schulden

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	1.516	3.133
Crediteuren	36.451	32.871
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	8.494	8.483
Belastingen en sociale premies	16.888	15.527
Schulden terzake pensioenen	6.052	5.522
Terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars	31.870	32.362
Vakantiegeld	15.612	15.126
Vakantiedagen	18.684	19.201
Overige schulden	361	406
Nog te betalen kosten	24.133	13.578
Vooruitontvangen opbrengsten	60.878	67.264
Totaal	<u><u>220.939</u></u>	<u><u>213.473</u></u>

Onder de terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars zijn opgenomen de voorzieningen voor overschrijding declaratieplafonds van alle schadelastjaren (inclusief het rapportagejaar). Onder de vooruitontvangen opbrengsten is een saldo van € 58,7 miljoen (2017: € 57,6 miljoen) opgenomen inzake onderhanden werk op projecten, bestaande uit een debetsaldo van € 20,7 miljoen (2017: € 20,8 miljoen) en een creditsaldo van € 79,4 miljoen (2017: € 78,4 miljoen).

Verloopoverzicht onderhanden werk op projecten

(x 1.000)

(binnen de vooruitontvangen opbrengsten)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	57.594	53.374
Af: debiteringen	-72.057	-72.207
Bij: crediteringen	73.183	76.427
Stand per 31 december	<u><u>58.720</u></u>	<u><u>57.594</u></u>

Niet uit de balans blijvende opgenomen activa en verplichtingen

Pensioenregeling:

De pensioentoezegging is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds ABP. Deze pensioenregeling kwalificeert zich als een toegezegde pensioenregeling, hetgeen inhoudt dat een eventueel tekort door de werkgever dient te worden aangevuld. Ingeval deze regeling van toepassing is schrijven de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor dat het aandeel in het overschot of tekort van de pensioentoezegging in de balans van de werkgever dient te worden opgenomen. Door de Stichting Pensioenfonds ABP is aangegeven dat er geen consistente en betrouwbare basis is om de verplichting, fondsbeleggingen en kosten toe te rekenen aan de separate deelnemende partijen, waardoor het LUMC gebruik maakt van de vrijstelling onder RJ 271-310 om de toegezegde pensioenregeling te behandelen als een toegezegde bijdrageregeling.

Macrobeheersingsinstrument:

Het macrobeheersingsinstrument (MBI) kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen. De minister heeft voor verschillende subsectoren in de zorg een MBI ingesteld, waarvan de volgende omzetplafonds voor 2018 relevant zijn voor het LUMC:

- MBI-omzetplafond medisch specialistische zorg (TB/REG-18643-01)
- MBI-omzetplafond geneeskundige geestelijke gezondheidszorg (TB/REG-18644-01)

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in de omvang van deze verplichting. Het LUMC is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersingsinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans per 31 december 2018.

Derivaten:

Het LUMC heeft in 2012 een renteswap afgesloten gekoppeld aan een langlopende lening van € 25 miljoen. De renteswap heeft een gefixeerde rente van 2,37% voor de volledige looptijd van de 20-jarige lening. De rente op deze lening bedraagt 6-maands euribor met een opslag van 0,08%. De opslag wordt na 3 jaar opnieuw vastgesteld voor een nader overeen te komen periode. Ultimo 2018 bedroeg de reële waarde van deze swap € 2,2 miljoen negatief. Bij een negatieve reële waarde van de swap zijn margin calls niet van toepassing. Deze renteswap loopt af in 2032.

Medische claims:

Diverse patiënten hebben claims ingediend bij het LUMC in verband met schade als gevolg van medisch handelen door het LUMC. Het LUMC is hiervoor verzekerd via Centramed. Als onderdeel van de verzekering geldt een eigen risico van € 1,9 miljoen per jaar.

Garantstellingen:

Het LUMC staat voor 1/3 deel garant voor een kredietfaciliteit van € 90 miljoen van Holland Particle Therapy Centre B.V. bij de Europese Investeringsbank. Op 31-12-2018 heeft HollandPTC dit krediet volledig opgenomen.

Leenovereenkomsten:

Het LUMC heeft in 2018 een overeenkomst gesloten met Holland Particle Therapy Centre B.V. voor de verstrekking van een achtergestelde geldlening voor een bedrag van € 2,5 miljoen. Ultimo 2018 is deze lening nog niet opgenomen.

Verder zijn er verplichtingen aangegaan inzake lease en onderhoud van machines en installaties.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er hebben na balansdatum geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die noodzaken tot bijstelling van de jaarrekening per 31 december 2018.

Verloopoverzicht investeringsruimte vooruitontvangen kapitaalslasten DHAZ**(x 1.000)***Het verloop is als volgt weer te geven:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Nog niet bestede investeringsruimte per 1 januari	84.328	64.454
Bij: indexering niet-bestede investeringsruimte	1.959	1.501
Bij: investeringsruimte verslagjaar	36.600	35.532
Af: investeringen verslagjaar	-24.921	-17.159
Beschikbare investeringsruimte 31 december	<u>97.966</u>	<u>84.328</u>

De totale investeringsruimte ultimo 2018 bedroeg € 98,0 miljoen. Het investeringsbudget van het LUMC in 2018 bedroeg € 36,6 miljoen (2017: € 35,5 miljoen). Dit betreft alleen het bouwdeel van de investeringsruimte.

II.7 Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening

13. Opbrengsten zorgprestaties

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringwet	466.132	440.059
Beschikbaarheidsbijdragen	93.218	89.000
Overige zorgprestaties	7.732	6.587
Totaal	<u>567.082</u>	<u>535.646</u>

De opbrengsten zorgverzekeringwet bestaan uit de opbrengsten uit de patiëntenzorg inclusief de GGZ. Deze zijn gestegen door de groei afspraken met verzekeraars en door enkele incidentele positieve effecten, waaronder de definitieve afwikkeling met een aantal zorgverzekeraars over de schadelastjaren 2015 en 2016.

Onder de beschikbaarheidsbijdragen zijn de bijdragen opgenomen voor de Academische Component inclusief de kapitaallasten voor Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO), voor Coördinatie traumazorg en Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) en voor Post Mortem Orgaanuitname (PMO). Deze stijgen als gevolg van indexatie.

De overige zorgprestaties bestaan uit onderlinge dienstverlening met andere zorgaanbieders en zijn gestegen als gevolg van een toename van de productie.

14. Subsidies

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie en medische faculteit UMC's	139.320	136.034
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	50.695	52.456
Totaal	<u>190.015</u>	<u>188.490</u>

De stijging onder de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie en medische faculteit UMC's wordt veroorzaakt door de loon- en prijsbijstelling.

De daling onder de Rijkssubsidie vanwege het Ministerie van VWS wordt veroorzaakt door een nagekomen correctie voor het opleidingsfonds 2017 en een lagere beschikking KIPZ gelden (Kwaliteitsimpuls Personeel Ziekenhuiszorg).

15. Overige bedrijfsopbrengsten

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Overige dienstverlening	107.323	104.379
Overige opbrengsten	22.940	22.523
Totaal	<u>130.263</u>	<u>126.902</u>

Onder overige dienstverlening staan subsidies inzake onderzoeks- en onderwijsprojecten. Onder de overige opbrengsten staan doorbelaste materiële en personele lasten.

16. Personeelskosten**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	410.186	395.262
Sociale lasten	42.325	38.788
Pensioenpremie	55.228	50.260
Andere personeelskosten	<u>13.605</u>	<u>13.580</u>
Subtotaal	521.344	497.890
Personeel niet in loondienst	19.711	18.140
Totaal	<u><u>541.055</u></u>	<u><u>516.030</u></u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Collectief gefinancierd	6.005	5.842
Niet-collectief gefinancierd	1.065	1.001
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u><u>7.070</u></u>	<u><u>6.843</u></u>

De FTE's hebben betrekking op personeel in loondienst van het LUMC, de Stichting Curium-LUMC, de Stichting Trombosedienst Leiden en Omstreken, Poli Apotheek LUMC B.V. , Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. en GenomeScan B.V.

De lonen en salarissen zijn gestegen ten opzichte van 2017 door de stijging van de FTE's. Daarnaast hebben CAO aanpassingen gezorgd voor een stijging van deze post voor het LUMC.

De sociale lasten en de pensioenpremies zijn eveneens gestegen als gevolg van de stijging van de FTE's. Daarnaast is het premiepercentage voor de pensioenen gestegen.

Relevante (neven)functies van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht staan vermeld onder de overige gegevens in IV.5.

17. Afschrijvingen vaste activa**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	2	2
- materiële vaste activa	51.057	50.154
- financiële vaste activa	284	376
Totaal	<u><u>51.343</u></u>	<u><u>50.532</u></u>

	2018
	<u>€</u>
<i>Aansluiting balansmutatie afschrijvingen vaste activa</i>	
Afschrijvingen immateriële vaste activa	2
Afschrijvingen materiële vaste activa	52.964
Afschrijvingen financiële vaste activa	284
Onttrekking à fonds perdu financiering	-2.459
Dotatie vooruitontvangen bedragen	552
Doorberekende afschrijvingslasten	0
	<u>51.343</u>
Totaal mutatie in de balans	<u>51.343</u>
Verantwoord in de exploitatie:	
Afschrijvingen vaste activa	51.343
Bijzondere waardevermindering van vaste activa	0
	<u>51.343</u>
Totaal mutatie in de exploitatie	<u>51.343</u>

Ten gevolge van het besluit van het LUMC om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering zijn de afschrijvingslasten van de materiële vaste activa voor 2017 aangepast (+ € 4,9 miljoen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

18. Bijzondere waardevermindering van vaste activa (x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	2018	2017
	<u>€</u>	<u>€</u>
Materiële vaste activa	0	100
Totaal	<u>0</u>	<u>100</u>

De bijzondere waardevermindering 2017 is verantwoord in de jaarrekening van GenomeScan B.V (50% in verband met proportionele consolidatie).

19. Overige bedrijfskosten (x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	2018	2017
	<u>€</u>	<u>€</u>
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	19.522	19.464
Algemene kosten	53.110	49.123
Patiënt- en onderzoeksgebonden kosten	175.653	162.515
Onderhoud en energiekosten	17.015	16.070
Huur en leasing	2.493	2.594
Dotaties voorzieningen	357	320
Totaal	<u>268.150</u>	<u>250.086</u>

De toename van de patiënt- en onderzoeksgebonden kosten wordt veroorzaakt door een veelheid aan factoren, waaronder;

- aanhoudende groei van dure geneesmiddelen
- toename van kosten van implantaten als gevolg van gestegen productie
- toenemende servicekosten voor onderhoud van geavanceerde apparatuur

Ten gevolge van het besluit van het LUMC om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de

componentenbenadering zijn de Onderhoud en energiekosten en de Dotaties voorzieningen voor 2017 aangepast (resp. + € 0,7 miljoen en - € 5,8 miljoen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Honoraria accountant

(x 1.000)

De honoraria van de accountant over 2018 zijn als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
1 Controle van de jaarrekening	427	323
2 Overige controlewerkzaamheden	103	120
3 Fiscale advisering	15	19
4 Niet controle-diensten	34	21
Totaal	<u>579</u>	<u>483</u>

De honoraria zijn toegerekend aan moment van levering van de prestatie.

20. Financiële baten en lasten

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentebaten	53	1
Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	-2.025	-489
Subtotaal financiële baten	<u>-1.972</u>	<u>-488</u>
Rentelasten	-4.170	-4.252
Subtotaal financiële lasten	<u>-4.170</u>	<u>-4.252</u>
Totaal	<u>-6.142</u>	<u>-4.740</u>

WNT-verantwoording 2018 Leids Universitair Medisch Centrum

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het LUMC. Het voor het LUMC toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000, klasse V van het beloningsmaximum zorg en jeugdhulp.

Tabel 1a: Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	prof.dr. W.J.M. Spaan	H.P.J. Gerla RA	prof.dr. P.C.W. Hogendoorn	K. Smit
functiegegevens	voorzitter Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-8/2	1/1-31/12	1/9-31-12
omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	208.459	24.271	233.175	56.682
Beloningen betaalbaar op termijn	20.583	2.209	21.166	6.490
<i>Subtotaal</i>	<i>229.042</i>	<i>26.480</i>	<i>254.341</i>	<i>63.172</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	20.195	189.000	63.173
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	229.042	26.480	254.341	63.172
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	overgangsregeling *	overgangsregeling *	overgangsregeling *	
Gegevens 2017				
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	209.722	209.691	246.785	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	19.320	19.351	20.206	n.v.t.
Totale bezoldiging 2017	229.042	229.042	266.991	n.v.t.

* Bezoldiging van de leidinggevende topfunctionarissen Spaan en Gerla vloeit voort uit afspraken zoals vastgelegd in de arbeidsovereenkomst welke is overeengekomen voor in werking treding van de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp. Het individueel toepasbaar bezoldigingsmaximum van Gerla bestaat uit een voor de gewerkte periode evenredig deel van het jaarmaximum van € 229.042. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2016. De bezoldiging van Hogendoorn vloeit voort uit afspraken zoals vastgelegd in de arbeidsovereenkomst welke is overeengekomen voor in werking treding van de WNT en een nabetaling op grond van artikel 11a van de beleidsregels. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2013.

Toelichting bezoldiging en/of ontslaguitkering topfunctionarissen.

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op LUMC van toepassing zijnde regelgeving: Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp (Regeling Zorg 2018).

Het bezoldigingsmaximum voor LUMC bedraagt op grond van de totaalscore van 14 punten en daaruit volgende klasse indeling V € 189.000 op jaarbasis. Dit maximum geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1		drs. H.W. te Beest	
functiegegevens		lid Raad van Bestuur	
Kalenderjaar		2018	2017
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang-einde)		21/1-31/8	
		8	0
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief		182	176
Maxima op basis van normbedragen per maand		190.000	n.v.t.
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 tm 12		116.480	
Bezoldiging			
werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief		ja	
bezoldiging in de betreffende periode		96.000	
totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 tm 12		96.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		n.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW		96.000	
Reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan		n.v.t.	
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling		n.v.t.	

Tabel 1c: Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1		dr. C.A. Linse	drs. E.C. Meijer	prof. dr. E. Briët	dr. N.D. de Ruiter	drs. D.G. Vierstra	M.L.A. Decramer
functiegegevens		voorzitter	lid	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018		1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-1/8	1/1-31/12	1/1-31/12	1/9-31/12
Bezoldiging							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	6.300
Beloning betaalbaar op termijn		-	-	-	-	-	-
Subtotaal		28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	6.300
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	6.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging		28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	6.300
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017							
Aanvang en einde functievervulling in 2017		1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		27.150	18.100	18.000	18.100	18.100	n.v.t.
Beloning betaalbaar op termijn		-	-	-	-	-	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2017		27.150	18.100	18.000	18.100	18.100	n.v.t.

Toelichting bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen.

Het gemiddelde belastbaar loon is in lijn met zorginstellingen van vergelijkbare omvang en complexiteit. De medisch specialisten hebben allen een aanstelling bij het LUMC. Voor niet-topfunctionarissen geldt de klasseindeling met de norm voor topfunctionarissen conform de Regeling zorg 2018 niet. Wel is publicaties van de functies die de bezoldigingsnorm van € 189.000 bruto overschrijden verplicht, uitgezonderd de functie van medisch specialist.

Tabel 2: Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1		H.P.J. Gerla RA
Functiegegevens		
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	lid Raad van Bestuur	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2018	
Ontslaguitkering		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 20.335	
Individueel toepasselijk maximum	€ 75.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvanger bedrag	n.v.t.	
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 13.333	
Waarvan betaald in 2018	€ 13.333	
Reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan	n.v.t.	
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

Aan de heer Gerla is vanaf 9 februari 2018 een aantal dagen verlof toegewezen boven het maximum dat beschikbaar was. Ingevolge de WNT wordt dit niet verantwoord als reguliere bezoldiging, maar als vergoeding bij vertrek. Het in deze kolom opgenomen bedrag betreft derhalve de bezoldiging tijdens genoemd verlof in februari 2018; deze bezoldiging is niet opgenomen in tabel 1a. In verband met de overdracht van werkzaamheden heeft de raad van toezicht aan de heer Gerla conform artikel 9 van de aanstelling een vergoeding toegekend van € 7.002 die in 2019 is verrekend. Omdat dit in 2019 is verrekend, wordt dit conform WNT verantwoord in de jaarrekening 2019 in tabel 2, en niet in de jaarrekening 2018.

Tabel 3a: Bezoldiging niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1	hoogleraar afdelingshoofd	associate professor	hoogleraar wetensch. staf lid	hoogleraar wetensch. staf lid	hoogleraar afdelingshoofd	afdelingshoofd
Functiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte's)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	193.857	235.034	495.815	477.010	194.493	184.924
Beloningen betaalbaar op termijn	20.142	16.485	17.920	14.973	20.449	20.248
Totaal bezoldiging	213.999	251.519	513.735	491.983	214.942	205.172
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000
Verplichte motivering	hoogleraar afdelingshoofd	uitvindersloon	uitvindersloon	uitvindersloon	hoogleraar afdelingshoofd	afdelingshoofd
Gegevens 2017						
Functie in 2017	hoogleraar afdelingshoofd	associate professor	hoogleraar wetensch. staf lid	hoogleraar wetensch. staf lid	hoogleraar afdelingshoofd	n.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte's)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	188.333	234.001	109.533	85.694	192.131	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	18.801	15.113	16.666	13.485	19.122	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2017	207.134	249.114	126.199	99.179	211.253	n.v.t.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

II.8 Aanvullende gegevens en specificaties bij de geconsolideerde jaarrekening

Geconsolideerd verloopoverzicht materiële vaste activa

(x 1.000)

	Gebouwen en terreinen	Machines en Installaties	Andere bedrijfs- uitrusting	Onderhanden Projecten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
- aanschafwaarde	653.517	39.714	196.202	8.276	897.709
- cumulatieve afschrijvingen	326.008	19.643	97.300	0	442.951
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>327.509</u>	<u>20.071</u>	<u>98.902</u>	<u>8.276</u>	<u>454.758</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	27.747	3.403	24.823	-49	55.924
- afschrijvingen	29.095	3.687	20.182	0	52.964
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>					
aanschafwaarde	2.683	0	765	0	3.448
cumulatieve afschrijvingen	2.683	0	765	0	3.448
- <i>desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	8.285	1.861	33.659	0	43.805
cumulatieve afschrijvingen	8.285	1.861	33.659	0	43.805
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.348</u>	<u>-284</u>	<u>4.641</u>	<u>-49</u>	<u>2.960</u>
Stand per 31 december 2018					
- aanschafwaarde	670.296	41.256	186.601	8.227	906.380
- cumulatieve afschrijvingen	344.135	21.469	83.058	0	448.662
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>326.161</u>	<u>19.787</u>	<u>103.543</u>	<u>8.227</u>	<u>457.718</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%-10%	5%-10%	10%-20%	0%	

Geconsolideerd verloopoverzicht financiële vaste activa

(x 1.000)

	Vordering start- en sloopkosten OCW-deel	Deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal financiële vaste activa
	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018	5.059	6.137	1.807	13.003
Verstrekke leningen			62	62
Kapitaalstortingen		104		104
Aandeel in resultaat deelnemingen		-1933		-1.933
Ontvangen afschrijvingsvergoedingen	-284			-284
Aflossing leningen			-17	-17
Latente belastingvordering			-111	-111
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>4.775</u>	<u>4.308</u>	<u>1.741</u>	<u>10.824</u>

Geconsolideerde projecten in uitvoering en mutaties in het boekjaar

(x 1.000)

Projectgegevens			Investerings				
Briefnr.	Datum	Omschrijving	WZV-type	t/m 2017	2018	t/m 2018 gereed	onderhanden
				€	€	€	€
		Verbouwprojecten					
21-01		Bouwdelen CHMS Fase 1 (KFT E0 E1 P0 P1)	DHAZ 2010	123	178	14	287
Subtotaal DHAZ 2010				123	178	14	287
		Verbouwprojecten					
21-05		Plan kindergeneeskunde	DHAZ 2011	95	1.679	1.690	84
Subtotaal DHAZ 2011				95	1.679	1.690	84
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-024		Modificatie gebouw, installatie en terrein	DHAZ 2012	40	29	69	0
4-025		Metalen plafondplaten vervangen	DHAZ 2012	19	0	0	19
Subtotaal DHAZ 2012				59	29	69	19
		Renovatieprojecten					
3-KW13		Kleine werken	DHAZ 2013	12	0	12	0
Subtotaal DHAZ 2013				12	0	12	0
		Verbouwprojecten					
21-08		Centrum moeder en kind	DHAZ 2014	2.164	1.617	3.781	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
21-07		Vervangen zusteroproep	DHAZ 2014	250	71	321	0
Subtotaal DHAZ 2014				2.414	1.688	4.102	0
		Verbouwprojecten					
21-09		Interventiecentrum	DHAZ 2015	502	2.856	2.240	1.118
3-KW15		Kleine werken	DHAZ 2015	104	77	181	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-003		Renovatie liften E-kern	DHAZ 2015	148	39	175	12
Subtotaal DHAZ 2015				754	2.972	2.596	1.130
		Renovatieprojecten					
2-035		B-toren/C-toren (laagbouw)	DHAZ 2016	110	1.210	1.232	88
		Verbouwprojecten					
21-12		C-toren (etages 9, 10, 11)	DHAZ 2016	2.469	1.209	3.624	54
21-15		Pet centrum (bouwdeel BD)	DHAZ 2016	131	0	131	0
3-KW16		Kleine werken	DHAZ 2016	82	0	82	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-019		Vervangen 4 stuks koelmachines	DHAZ 2016	266	43	309	0
4-021		Renovatie terrein verharding straatmeubilair	DHAZ 2016	158	50	167	41
Subtotaal DHAZ 2016				3.216	2.512	5.545	183
		Verbouwprojecten					
21-03		Fase III (was divisie 4 diversen)	DHAZ 2017	3	3.344	774	2.573
21-07		Centrum eerste hulp en omgeving	DHAZ 2017	96	693	20	769
21-13		J-toren (etage 9, 10 en 11)	DHAZ 2017	355	212	453	114
21-16		BD P CPM Centrum	DHAZ 2017	457	1.766	510	1.713
21-18		BD L renovatie	DHAZ 2017	90	1.537	1.627	0
21-19		H-toren	DHAZ 2017	44	265	284	25
21-20		K-toren	DHAZ 2017	91	0	91	0
21-22		J-toren (laagbouw)	DHAZ 2017	47	67	114	0
3-KW17		Kleine werken	DHAZ 2017	304	15	319	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-011		Witte gevelplaten vervangen	DHAZ 2017	88	290	378	0
4-029		DD techniek dakopbouw	DHAZ 2017	16	4.872	4.799	89
Subtotaal DHAZ 2017				1.591	13.061	9.369	5.283
		Renovatieprojecten					
2-003		Samenvoegen en uitbreiding IC's	DHAZ 2018	0	34	34	0
		Verbouwprojecten					
21-10		OK complex	DHAZ 2018	0	278	248	30
21-21		Radiologie	DHAZ 2018	0	18	0	18
21-24		P-toren	DHAZ 2018	0	522	522	0
21-25		Diverse vloeren	DHAZ 2018	0	833	166	667
3-KW18		Kleine werken	DHAZ 2018	0	289	275	14
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-002		Renovatie van de damprofielen	DHAZ 2018	0	48	48	0
4-004		Buizenpost	DHAZ 2018	0	3	3	0
4-020		Renovatie 10KV net	DHAZ 2018	0	182	182	0
4-027		Riolering / leidingen / kabels / waterberging	DHAZ 2018	0	108	108	0
4-028		Stoomproductie	DHAZ 2018	0	330	0	330
4-032		Uitbreiding luchtbehandeling BD P	DHAZ 2018	0	7	0	7
4-033		Uitbreiding luchtbehandeling BD U	DHAZ 2018	0	4	0	4
Subtotaal DHAZ 2018				0	2.656	1.586	1.070
Totaal projecten in uitvoering				8.264	24.775	24.983	8.056

Verantwoording DHAZ-middelen**(x 1.000)**

	OC en W	VWS	Totaal
	€	€	€
Toegekende middelen 2018	9.150	27.450	36.600
Saldo oude jaren	19.023	65.305	84.328
Indexering oude jaren over VWS-deel		1.959	1.959
Totaal DHAZ middelen	28.173	94.714	122.887
Bestedingen 2018			
DHAZ-nieuwbouw	0	0	0
DHAZ-renovaties	317	949	1.266
DHAZ-verbouwprojecten	4.072	12.217	16.289
DHAZ-kleine werken	217	652	869
DHAZ-lange termijn onderhoud	1.640	4.919	6.559
DHAZ-onderhanden werk *	-52	-156	-208
DHAZ-huur	37	109	146
Totaal DHAZ-bestedingen	6.231	18.690	24.921
Saldo DHAZ-middelen ultimo 2018	21.942	76.024	97.966

* Het onderhanden werk heeft betrekking op lopende projecten. Bij afronding van deze projecten wordt het bestede bedrag onder de relevante rubriek verantwoord.

Toelichting bij saldo DHAZ-middelen 2018

Het saldo van € 98 miljoen wordt op hoofdlijnen hieronder verklaard.

De ervaring leert dat de financiële afwikkeling van grote in het LTHP opgenomen projecten langer duren dan een kalenderjaar. Voorafgaande aan de uitvoering van dergelijke projecten is een voorbereidingsperiode (ontwerp en besteksfase) herkenbaar, waarbij behalve kosten van adviseurs en architecten nog geen verplichtingen aangegaan worden met uitvoerende partijen. Globaal kan worden gesteld dat een project een gemiddelde doorlooptijd heeft van twee budgetjaren.

Het saldo is ten opzichte van 2017 (84 miljoen) gestegen doordat de voorbereidingsfase van enkele grootschalige projecten, langer in beslag heeft genomen en meer tijd neemt dan in eerste instantie verwacht (het betreft de Spoedeisende Hulp en de OK). Hier waren reeds middelen voor gereserveerd. Onder de post onderhanden werk staan lopende projecten zoals het Centre for Proteomics and Metabolomics (treintje 2) en diverse labruimten L-03 (treintje 4).

De gerealiseerde projecten betreffen met name:

- De ondersteunende vloer voor kindergeneeskunde en daktuin (J-06-P) (treintje 10).
- De 2^e verpleegvloer van het Geboortehuis Leiden (treintje 10).
- De realisatie van een kantoorvloer (B-04) (treintje 5).
- De verpleegvloer C-09-P CCU Hartziekten (treintje 9).
- De sloop en bouw voorbereiding ten behoeve van het Cardio Vasculair Interventie Centrum (C-04 en C-05) (treintje 5).
- De aanpassingen van de polikliniek Huidziekten (B-01) (treintje 4).
- De aanpassingen van de verpleegvloer C-011 voor de planning van de renovatie beddentorens (treintje 12).
- De aanpassingen van een kantoorvloer (P-05) (treintje 14).
- De renovatie van de infrastructuur van dakopbouw L ten behoeve van het onderliggende laboratoriumareaal (treintje 17).
- Diverse projecten onder Lange termijn onderhoudsprojecten zoals: de afronding van de vervanging van de stoomketels, noodstroom aggregaten, koelmachines en vervanging witte gevelbeplating.

Toelichting DHAZ

(x 1.000)

	t/m 2017		2018		t/m 2018	
	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed
	€	€	€	€	€	€
Overgangsregiem						
Bunker lineaire versneller	6.400	5.277	0	0	6.400	5.277
Reservering vervangende nieuwbouw	6.624	0	1.569	0	8.193	0
DHAZ-nieuwbouw						
Klinisch Genetisch Centrum	8.200	8.200	0	0	8.200	8.200
7 Tesla	2.000	2.523	0	0	2.000	2.523
Dakopbouw C-toren	6.100	7.053	0	0	6.100	7.053
Subtotaal DHAZ-nieuwbouw	16.300	17.776	0	0	16.300	17.776
DHAZ-renovaties						
IC-Neonatalogie	1.500	686	0	0	1.500	686
Kinder-IC	150	94	0	0	150	94
Samenvoeging en uitbreiding IC's	18.250	18.280	0	34	18.250	18.314
Reshuffling poliklinieken	1.240	730	0	0	1.240	730
Reshuffling ruimten (o.a. beheer)	3.000	3.256	0	0	3.000	3.256
Patiovloeren inclusief Boerhaaveplein	1.900	294	0	0	1.900	294
Logistieke aanpassing (o.a. brug)	3.500	2.131	0	0	3.500	2.131
Studentenruimte K-00 locatie	900	923	0	0	900	923
Reshuffling Radiologie en interventiecentrum	500	0	0	0	500	0
Reshuffling laboratoria D-kern	300	12	0	0	300	12
Aanpassing tbv 3 Tesla	1.300	1.101	0	0	1.300	1.101
Aanpassingen apotheek	750	0	0	0	750	0
Reshuffling D-00/01 C-00/01/03	2.100	1.611	0	0	2.100	1.611
Herinrichting E-03	9.500	9.762	0	0	9.500	9.762
Aanpassen buitenruimten	5.500	7.242	0	0	5.500	7.242
Aanpassen dialyse	5.000	4.398	0	0	5.000	4.398
Fietsenstalling	3.200	3.296	0	0	3.200	3.296
Beenmergtransplantatie UCR	2.245	1.722	0	0	2.245	1.722
Renovatie J-toren	2.000	0	0	0	2.000	0
Restaurant	2.950	3.209	0	0	2.950	3.209
Waleusbibliotheek	3.600	3.582	0	0	3.600	3.582
Herinrichting magazijn en hoofdstraat KO-JO	2.000	1.465	0	0	2.000	1.465
Bouwkundige dakopbouw zone E/L	17.000	21.183	0	0	17.000	21.183
B-toren/C-toren (laagbouw)	13.500	9.350	0	1.211	13.500	10.561
Bouwkundige dakopbouw zone L	8.000	7.787	0	0	8.000	7.787
Subtotaal DHAZ-renovaties	109.885	102.114	0	1.245	109.885	103.359
Verbouwprojecten						
Bouwdelen CHMS Fase 1 (KFT E0/1 P0/1)	17.500	17.241	0	178	17.500	17.419
Bouwdelen CHMS Fase 2 (KFT E0/1 P0/1)	4.500	3.977	0	0	4.500	3.977
Bouwdelen CHMS Fase 3 (KFT E0/1 P0/1)	7.000	2.295	4.688	3.344	11.688	5.639
C-toren	2.500	2.150	0	0	2.500	2.150
Kindergeneeskunde	15.000	10.064	0	1.679	15.000	11.743
Uitbreiding noodstroomvoorziening	2.200	1.643	0	0	2.200	1.643
Centrum eerste hup en omgeving	7.000	257	1.457	693	8.457	950
Centrum moeder en kind	12.000	9.466	3.753	1.617	15.753	11.083
Interventiecentrum	8.000	2.114	5.550	2.856	13.550	4.970
OK complex	3.000	0	0	278	3.000	278
Dakopbouw E4 en E5	6.000	5.452	0	0	6.000	5.452
C-toren (etages 9,10 en 11)	10.000	8.765	5.127	1.208	15.127	9.973
J-toren (etages 9, 10 en 11)	7.000	2.929	0	212	7.000	3.141
BD E Pet centrum (bouwdeel BD)	3.000	171	0	0	3.000	171
BD P CPM centrum	3.600	457	2.253	1.766	5.853	2.223
BD D Lab renovatie	0	0	0	0	0	0
DBD L Renovatie	700	90	0	1.538	700	1.628
H-toren	1.000	233	0	265	1.000	498
K-toren	0	91	0	0	0	91
Radiologie	0	0	0	17	0	17
J-toren (laagbouw)	0	47	0	68	0	115
Kantoor BD I&N	0	0	0	0	0	0
P-toren	0	91	0	522	0	613
Diverse vloeren	0	0	4.316	832	4.316	832
Subtotaal verbouwprojecten	110.000	67.533	27.144	17.073	137.144	84.606
Subtotaal DHAZ en overgangsriem	249.209	192.700	28.713	18.318	277.922	211.018

Toelichting DHAZ (vervolg)
(x 1.000)

	t/m 2017		2018		t/m 2018	
	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed
DHAZ-lange termijn onderhoud						
Vervangen van het glas van de buitengevel	597	0	0	0	597	0
Vervangen van de damwandprofielen	2.801	2.512	0	48	2.801	2.560
Vervangen van de liftbesturingen	5.093	4.752	0	39	5.093	4.791
Buizenpost	545	470	0	3	545	473
Coaten van de keldervloer	304	634	0	0	304	634
Vervangen van aanzuigplenums LBK's	1.542	1.427	515	0	2.057	1.427
Vervanging omkasting koeltorens	1.222	352	0	0	1.222	352
Vervangen luchtkanalen op dak	632	383	0	0	632	383
Verwarming oprit CEH vervangen	261	0	0	0	261	0
Witte gevelplaten vervangen	2.787	1.497	0	290	2.787	1.787
Renovatie koelvriescellen	908	674	0	0	908	674
Renovatie 10KV/380V schakelaars	1.985	1.798	0	0	1.985	1.798
Vervangen zusteroproep	2.400	2.235	258	72	2.658	2.307
Vervangen LPM panelen GBS	2.803	2.550	0	0	2.803	2.550
Vervangen RN regelaars + naverwarmers	3.342	1.970	0	0	3.342	1.970
Revisie noodstroompaneel	424	424	0	0	424	424
Vervangen 4 stuks koelmachines	4.361	4.304	0	44	4.361	4.348
Renovatie 10KV net	2.984	2.816	0	182	2.984	2.998
Renovatie terreinverharding straatmeubilair	4.243	4.090	0	49	4.243	4.139
Update TT/IT + back-bone	5.411	4.820	0	0	5.411	4.820
Infrastructuur gekoeldwater decentraal	2.010	1.623	103	0	2.113	1.623
Modificatie gebouw, installatie en terrein	4.741	4.092	824	28	5.565	4.120
(Stalen) plafondplaten	1.117	390	0	0	1.117	390
Rookmelders/branddetectie	885	467	0	0	885	467
Riolering/leidingen/waterberging	1.701	1.207	0	108	1.701	1.315
Stoomproductie	1.750	1.320	0	330	1.750	1.650
DD techniek dakopbouw	0	16	2.060	4.872	2.060	4.888
Renovatie blauwe dakopbouw	0	0	515	0	515	0
Toiletrenovaties openbare ruimte	0	0	206	0	206	0
Uitbreiding luchtbehandeling BD P	0	0	0	7	0	7
Uitbreiding luchtbehandeling BD U	0	0	0	4	0	4
Subtotaal DHAZ-lange termijn onderhoud	56.849	46.823	4.481	6.076	61.330	52.899
DHAZ-kleine werken	69.847	59.240	1.647	381	71.494	59.621
DHAZ-huur	1.350	1.930	150	146	1.500	2.076
Totaal DHAZ en overgangsregiem	377.255	300.693	34.991	24.921	412.246	325.614

Geconsolideerd overzicht van onderhandse en hypothecaire leningen ultimo 2018

(x 1.000)

Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2017	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflossingswijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
	€				€	€	€	€	€			€	
02-01-1978	726	40	hypothecaire	8,00%	18	0	18	0	0	0	lineair	0	rijksgarantie
02-10-1978	726	40	hypothecaire	1,30%	18	0	18	0	0	0	lineair	0	rijksgarantie
01-01-1996	1.407	26	hypothecaire	3,71%	241	0	54	187	0	4	lineair	54	hypotheek
01-01-1998	5.818	39	hypothecaire	3,80%	2.703	0	159	2.544	1.749	18	lineair	159	hypotheek
18-12-2001	23.823	30	onderhandse	5,14%	11.118	0	794	10.324	6.355	14	lineair	794	rijksgarantie
15-11-2005	72.600	30	onderhandse	3,76%	43.560	0	2.420	41.140	29.040	18	lineair	2.420	pos./neg.*
20-12-2005	26.206	30	onderhandse	1,03%	15.724	0	874	14.850	10.480	18	lineair	874	rijksgarantie
01-09-2006	6.925	25	hypothecaire	4,44%	3.809	0	277	3.532	2.147	13	lineair	277	waarborgfonds
08-10-2007	2.900	25	hypothecaire	4,61%	1.740	0	116	1.624	1.044	14	lineair	116	waarborgfonds
02-10-2009	11.345	20	onderhandse	0,91%	6.807	0	567	6.240	3.405	12	lineair	567	rijksgarantie
22-03-2011	236	5	onderhandse	5,35%	149	0	47	102	0	2	lineair	50	geen
15-04-2011	11.345	20	onderhandse	1,01%	7.939	0	567	7.372	4.538	14	lineair	567	rijksgarantie
16-07-2012	25.000	20	onderhandse	**	18.750	0	1.250	17.500	11.250	14	lineair	1.250	Wfz ***
24-12-2012	22.689	20	onderhandse	2,70%	17.017	0	1.134	15.883	10.214	15	lineair	1.134	rijksgarantie
01-05-2016	361	4	fin. lease	3,90%	228	0	84	144	0	1	lineair	87	apparaat
22-12-2017	476	4	fin. lease	3,66%	466	0	104	362	0	2	lineair	108	apparaat
01-12-2018	76	2	fin. lease	3,50%	0	76	4	72	0	1	lineair	37	apparaat
Totaal					130.287	76	8.487	121.876	80.222			8.494	

* een positieve en negatieve hypotheekverklaring en het recht van eerste hypotheek

** het rentepercentage is 0,08% boven 6 maands Euribor waarbij een renteswap is afgesloten met een gefixeerde rente van 2,37% voor de volledige looptijd

*** borgstelling door Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector

Van de totale restschuld van de onderhandse en hypothecaire leningen ultimo 2018 ad € 121.804.000 is € 113.310.000 verantwoord onder de schulden op lange termijn en € 8.494.000 onder de schulden op korte termijn.

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM ²

JAARREKENING 2018

III ENKELVOUDIGE JAARREKENING

² Zijnde de rechtspersoon Academisch Ziekenhuis Leiden, h.o.d.n. LUMC

III.1 LUMC

Enkelvoudige balans per 31 december 2018 (na resultaatbestemming)

(x 1.000)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	444.167	440.832
Financiële vaste activa	2	11.906	13.819
Totaal vaste activa		456.073	454.651
Vlottende activa			
Voorraden	3	5.517	4.138
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	4	2.174	654
Vorderingen uit hoofde van financieringstekort	5	45	47
Debiteuren en overige vorderingen	6	135.999	147.095
Liquide middelen	7	139.304	108.452
Totaal vlottende activa		283.039	260.386
Totaal activa		<u>739.112</u>	<u>715.037</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	8	0	0
Algemene en overige reserves		363.800	342.189
Totaal eigen vermogen		363.800	342.189
Vorzieningen	9	22.162	19.487
Langlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen	10	105.703	113.309
Investeringssubsidie à fonds perdu		22.903	25.362
Overige schulden en vooruitontvangen bedragen		11.612	11.061
Totaal langlopende schulden		140.218	149.732
Kortlopende schulden			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	5	0	0
Overige kortlopende schulden	11	212.932	203.629
Totaal kortlopende schulden		212.932	203.629
Totaal passiva		<u>739.112</u>	<u>715.037</u>

III.2 LUMC

Enkelvoudige resultatenrekening over 2018

(x 1.000)

	Ref.	2018 €	2017 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties	12	546.836	515.612
Subsidies	13	189.536	188.323
Overige bedrijfsopbrengsten	14	127.243	123.685
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>863.615</u>	<u>827.620</u>
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	15	521.931	498.470
Afschrijvingen vaste activa	16	49.535	48.744
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	17	0	0
Overige bedrijfskosten	18	264.718	247.281
Som der bedrijfslasten		<u>836.184</u>	<u>794.495</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		27.431	33.125
Financiële baten en lasten	19	-5.820	-4.082
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>21.611</u></u>	<u><u>29.043</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2018</u> €	<u>2017</u> €
Toevoeging/(onttrekking):			
Algemene reserve aanvaardbare kosten		17.847	23.036
Algemene reserve		3.764	6.007
		<u><u>21.611</u></u>	<u><u>29.043</u></u>

LUMC**Enkelvoudige resultatenrekening *collectief gefinancierd* over 2018****(x 1.000)**

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties	546.836	515.372
Subsidies	189.536	188.323
Overige bedrijfsopbrengsten	37.984	38.250
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>774.356</u>	<u>741.945</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	457.601	437.971
Afschrijvingen vaste activa	49.535	48.744
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	0	0
Overige bedrijfskosten	243.553	228.112
Som der bedrijfslasten	<u>750.689</u>	<u>714.827</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	23.667	27.118
Financiële baten en lasten	-5.820	-4.082
RESULTAAT BOEKJAAR	<u><u>17.847</u></u>	<u><u>23.036</u></u>
RESULTAATBESTEMMING		(x 1.000)
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene reserve aanvaardbare kosten	17.847	23.036
	<u>17.847</u>	<u>23.036</u>

LUMC

Enkelvoudige resultatenrekening *niet-collectief gefinancierd* over 2018

(x 1.000)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:		
Opbrengsten zorgprestaties	0	240
Overige bedrijfsopbrengsten	89.259	85.435
Som der bedrijfsopbrengsten	<u>89.259</u>	<u>85.675</u>
BEDRIJFSLASTEN:		
Personeelskosten	64.330	60.499
Overige bedrijfskosten	21.165	19.169
Som der bedrijfslasten	<u>85.495</u>	<u>79.668</u>
BEDRIJFSRESULTAAT	3.764	6.007
Financiële baten en lasten	0	0
RESULTAAT BOEKJAAR	<u><u>3.764</u></u>	<u><u>6.007</u></u>
RESULTAATBESTEMMING		(x 1.000)
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Toevoeging/(onttrekking):		
Algemene reserve	3.764	6.007
	<u><u>3.764</u></u>	<u><u>6.007</u></u>

III.3 LUMC

Enkelvoudig kasstroomoverzicht over 2018 volgens de indirecte methode

(x 1.000)

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Bedrijfsresultaat		27.431		33.125
Aanpassingen voor :				
- afschrijvingen	49.534		48.745	
- mutaties voorzieningen	<u>2.675</u>		<u>2.958</u>	
		52.209		51.703
Veranderingen in vlottende middelen:				
- voorraden	-1.379		-741	
- onderhanden werk DBC's	-1.520		4.144	
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	2		-7	
- overige vorderingen	11.096		4.349	
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0		0	
- overige kortlopende schulden (excl. schulden aan kredietinst. en aflossingen)	<u>9.303</u>		<u>-5.816</u>	
		17.502		1.929
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		<u>97.142</u>		<u>86.757</u>
Ontvangen interest	60		-12	
Betaalde interest	-3.735		-3.806	
Overige mutaties financiële baten en lasten	<u>-2.145</u>		<u>-264</u>	
		-5.820		-4.082
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		91.322		82.675
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investerings materiële vaste activa	-54.493		-48.128	
Leningen u/g	64		74	
Overige investeringen in financiële vaste activa	<u>1.565</u>		<u>990</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-52.864		-47.064
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	0		0	
Aflossing langlopende schulden	-7.606		-34.994	
Schulden aan kredietinstellingen	<u>0</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		-7.606		-34.994
Mutatie geldmiddelen		<u><u>30.852</u></u>		<u><u>617</u></u>
Stand geldmiddelen per 1 januari		108.452		107.835
Stand geldmiddelen per 31 december		139.304		108.452
Mutatie geldmiddelen		<u><u>30.852</u></u>		<u><u>617</u></u>

III.4 Toelichting algemeen bij de enkelvoudige jaarrekening

Voor de toelichting bij de enkelvoudige jaarrekening wordt verwezen naar de toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening (II.4).

III.5 Toelichting op de enkelvoudige balans

1. Materiële vaste activa

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	314.885	315.570
Machines en installaties	19.278	19.604
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	101.948	97.394
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering, onderhanden projecten	8.056	8.264
Totaal	<u>444.167</u>	<u>440.832</u>

Het verloop van de materiële vaste activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	440.832	443.072
Bij: investeringen	54.493	48.128
Af: afschrijvingen	-51.158	-50.368
Af: desinvesteringen	0	0
Boekwaarde per 31 december	<u>444.167</u>	<u>440.832</u>

Een gebouw (Onderzoeksgebouw) dient als zekerheid voor een langlopende schuld. Zie de melding onder de specificatie van de langlopende schulden in III.7.

De overige activa zijn niet bezwaard met zakelijke of persoonlijke rechten. De verzekerde waarde van de materiële vaste activa bedraagt ultimo 2018 € 1.467 miljoen.

Het verloopoverzicht materiële vaste activa en het verloopoverzicht van de projecten in uitvoering staan vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in III.7.

Het LUMC heeft besloten om de waarderinggrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing materiële vaste activa 2017

(x 1.000)

	<u>Oud</u>		<u>Nieuw</u>		<u>Saldo per</u>
	<u>Saldo per</u>	<u>Aanpassing</u>	<u>Saldo per</u>	<u>Mutatie</u>	<u>Saldo per</u>
	<u>1-jan-2017</u>	<u>€</u>	<u>1-jan-2017</u>	<u>€</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	309.192	9.857	319.049	-3.479	315.570
Machines en installaties	5.371	14.785	20.156	-552	19.604
Andere vaste bedrijfsmiddelen etc.	90.839	0	90.839	6.555	97.394
Onderhanden projecten	13.028	0	13.028	-4.764	8.264
	<u>418.430</u>	<u>24.642</u>	<u>443.072</u>	<u>-2.240</u>	<u>440.832</u>

2. Financiële vaste activa

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vordering start- en sloopkosten	4.775	5.059
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	2.316	1.978
Overige deelnemingen	3.947	5.850
Vorderingen op groepsmaatschappijen	106	215
Overige vorderingen	762	717
Totaal	<u>11.906</u>	<u>13.819</u>

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	13.819	15.168
Bij: verstrekte leningen	62	60
Bij: kapitaalstortingen	580	259
Af: Resultaat deelnemingen	-2.145	-1.249
Af: ontvangen afschrijvingsvergoeding	-284	-285
Af: ontvangen aflossing leningen	-126	-134
Boekwaarde per 31 december	<u>11.906</u>	<u>13.819</u>

Vordering start- en sloopkosten:

Als uitwerking van de overgangsregeling kapitaallasten in verband met de introductie van prestatiebekostiging in 2011, is op grond van beleidsregel Nza/CU-2002 met de Nederlandse Zorgautoriteiten een vergoeding overeengekomen voor de resterende boekwaarde van de immateriële vaste activa (start- en sloopkosten) per ultimo 2010. Aangezien deze activa voor 75% via het WMG-budget worden gefinancierd is dit gedeelte van de boekwaarde in 2010 versneld afgeschreven. De waarde van de start- en sloopkosten ultimo 2018 betreft een vordering op het Ministerie van OC&W.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen:

In 2009 heeft ten behoeve van de oprichting van LUMC Participaties B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in LUMC Participaties B.V. bedraagt ultimo 2018 € 404.000.

In 2010 heeft ten behoeve van de oprichting van Poli Apotheek LUMC B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Poli Apotheek LUMC B.V. bedraagt ultimo 2018 € 832.000.

In 2010 heeft ten behoeve van de oprichting van Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Cardiologie Centrum Voorschoten B.V. bedraagt ultimo 2018 € 198.000.

In 2015 heeft ten behoeve van de oprichting van GenomeScan B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Genomescan B.V. bedraagt ultimo 2018 € 406.000.

In 2016 heeft ten behoeve van de oprichting van Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. In 2017 en 2018 hebben aanvullende kapitaalstortingen plaatsgevonden van resp. € 350.000 en € 550.000. De deelneming van het LUMC in Leiden Regenerative Medicine Platform B.V. bedraagt ultimo 2018 € 476.000.

Overige deelnemingen:

In 2007 heeft ten behoeve van de oprichting van Sleutelnet B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. In 2016 heeft een aanvullende kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Sleutelnet B.V. bedraagt ultimo 2018 € 135.000.

In 2013 heeft ten behoeve van de oprichting van Holland Particle Therapy Centre B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Holland PTC B.V. bedraagt ultimo 2018 € 2.260.000.

In 2013 heeft ten behoeve van de oprichting van Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in Participatiemaatschappij InnovationQuarter B.V. bedraagt ultimo 2018 € 500.000.

In 2015 heeft in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. een kapitaalstorting plaatsgevonden. De deelneming van het LUMC in de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. bedraagt ultimo 2018 € 1.022.000.

Het LUMC is in 2016 aangesloten bij inkoopcoöperatie Dienstleistungs- und Einkaufsgemeinschaft Kommunaler Krankenhäuser eG im Städtetag (GDEKK). Op grond van de overeenkomst is ultimo 2018 een aandelenkapitaal verkregen van totaal € 30.000.

Vorderingen op groepsmaatschappijen:

In 2011 heeft het LUMC aan Poli Apotheek B.V. een achtergestelde lening verstrekt van € 246.000. De waarde bedraagt ultimo 2018 € 106.000.

In 2017 heeft het LUMC aan GenomeScan B.V. een achtergestelde lening verstrekt van € 150.000. De aflossing van het restant van de lening (€ 60.000) heeft in 2018 plaatsgevonden, waardoor de lening volledig is afgelost.

Overige vorderingen:

Over de periode van 2010 tot en met 2012 heeft het LUMC aan de Stichting BioPartner Academisch Bedrijven Centrum leningen verstrekt ter hoogte van € 2.195.000. Voor deze leningen is ultimo 2013 een voorziening voor oninbaarheid gevormd. Eind 2016 zijn 4 nieuwe overeenkomsten gesloten met Stichting BioPartner ABC. De nieuwe overeenkomsten bevatten zowel de eerdergenoemde leningen als een vooruitbetaald bedrag ad € 600.000, waarvoor ultimo 2013 eveneens een voorziening is gevormd. In 2018 is een totaal aan aflossingen ontvangen van € 144.000. De leningen zijn ultimo 2018 voorzien voor het resterende bedrag ad € 2.651.000.

In 2013 heeft het LUMC een 15-jarige annuïteitenlening van € 250.000 verstrekt voor een verbouwing van een ruimte voor diagnostiek in Lisse. Ultimo 2018 bedraagt het saldo van deze lening € 151.000.

Sinds 2016 heeft het LUMC een vordering op de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. als gevolg van het aandeel in het waarborgkapitaal van de Onderlinge Waarborgmaatschappij Centramed B.A. De vordering bedraagt ultimo 2018 € 211.000.

In 2016 heeft het LUMC aan de Stichting Bio Science Park foundation twee leningen verstrekt van € 200.000. De totale lening aan Bio Science Park foundation bedraagt ultimo 2018 € 400.000.

Het verloopoverzicht financiële vaste activa staat vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in III.7.

3. Voorraden

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Centraal magazijn	414	424
Apotheek	4.197	2.972
Centrale sterilisatiedienst	184	223
Implantaten en OK voorraden	651	414
Bloedprodukten	96	130
Af: voorziening voor incurant	-25	-25
Totaal	<u>5.517</u>	<u>4.138</u>

De geactiveerde voorraden zijn de voorraden die zijn opgeslagen in een aantal centrale magazijnen.

In 2017 is een aanvang gemaakt met de registratie van implantaten die op voorraad liggen op de afdelingen en in 2018 zijn hier voorraden voor operatiekamers aan toegevoegd. Andere afdelingsvoorraden worden niet opgevoerd. De hoogte van de voorziening incurante voorraden is bepaald op basis van de omloopsnelheid per artikel.

4. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten gereguleerd segment	16.530	15.110
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten vrij segment	28.384	24.760
Af: ontvangen voorschotten onderhanden werk	-35.787	-35.733
Af: voorziening onderhanden werk	-6.953	-3.483
Totaal	<u><u>2.174</u></u>	<u><u>654</u></u>

Het onderhanden werk is bepaald door middel van de landelijke onderhanden werk grouper. De ontvangen voorschotten zijn gebaseerd op de contractueel gemaakte afspraken met verzekeraars en hebben betrekking op zowel het gereguleerde als vrije segment. De voorziening bestaat uit een inschatting van de verwachte uitkomsten uit de handreiking en materiële controles.

5. Vorderingen en schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot**(x 1.000)***Het verloop is als volgt weer te geven:*

	<u>t/m 2017</u>	<u>2018</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€
Saldo per 1 januari	47		47
Financieringsverschil boekjaar		-2	-2
Correcties voorgaande jaren			0
Betalingen/ontvangsten			0
Subtotaal mutatie boekjaar	<u>0</u>	<u>-2</u>	<u>-2</u>
Saldo per 31 december	<u><u>47</u></u>	<u><u>-2</u></u>	<u><u>45</u></u>

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	45	47
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	0	0
	<u>45</u>	<u>47</u>

De vordering heeft betrekking op de vergoeding voor de GGZ inzake de Normatieve Huisvestingscomponent (NHC).

6. Debiteuren en overige vorderingen**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Debiteuren	48.603	49.120
Vorderingen op groepsmaatschappijen	1.633	438
Nog te factureren omzet en overige vorderingen	81.062	93.883
Af: voorziening overschrijding declaratieplafonds	0	0
Vooruitbetaalde bedragen	4.219	3.229
Nog te ontvangen bedragen	482	425
Totaal	<u><u>135.999</u></u>	<u><u>147.095</u></u>

Onder debiteuren zijn opgenomen de vorderingen op zorgverzekeraars en patiënten. Op de vorderingen op

debiteuren is de voorziening dubieuze debiteuren van € 0,3 miljoen (2017: € 0,4 miljoen) in mindering gebracht.

Onder nog te factureren omzet en overige vorderingen is opgenomen het nog te factureren bedrag wegens DBC's / DBC-zorgproducten en overige verrichtingen. Het betreft bedragen die pas na afloop van het boekjaar in rekening zijn gebracht maar die wel betrekking hebben op het afgesloten boekjaar. De daling wordt veroorzaakt door het eerder op gang komen van de facturatie over het schadelastjaar 2018 in 2018.

De voorziening overschrijding declaratieplafonds is geherrubriceerd naar de kortlopende schulden en staat opgenomen onder de terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars.

7. Liquide middelen

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bankrekeningen	139.260	108.419
Kassen	44	33
Totaal	<u><u>139.304</u></u>	<u><u>108.452</u></u>

De kas- en banksaldi zijn vrij beschikbaar. Er zijn geen deposito's afgesloten.

8. Eigen vermogen

(x 1.000)

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kapitaal	0	0
Algemene en overige reserves	363.800	342.189
Totaal eigen vermogen	<u><u>363.800</u></u>	<u><u>342.189</u></u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	0	0	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Algemene reserve	69.610	3.764	0	73.374
Algemene reserve aanvaardbare kosten	272.579	17.847	0	290.426
Totaal algemene en overige reserves	<u><u>342.189</u></u>	<u><u>21.611</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>363.800</u></u>

Het LUMC heeft besloten om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing eigen vermogen 2017**(x 1.000)**

Kapitaal	Oud Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Nieuw Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Saldo per 31-dec-2017
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	€	€	€	€	€
Kapitaal	0	0	0	0	0
	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

Algemene en overige reserves

	Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Saldo per 1-jan-2017	Resultaat- bestemming	Saldo per 31-dec-2017
<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	€	€	€	€	€
Algemene reserves	63.603	0	63.603	6.007	69.610
Reserve aanvaardbare kosten	175.810	73.733	249.543	23.036	272.579
Totaal algemene en overige reserves	<u>239.413</u>	<u>73.733</u>	<u>313.146</u>	<u>29.043</u>	<u>342.189</u>

9. Voorzieningen**(x 1.000)**

<i>Het verloop is als volgt weer te geven:</i>	Saldo per 1-jan-2018	Dotatie	Onttrekking	Saldo per 31-dec-2018
	€	€	€	€
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	9.463	4.411	1.729	12.145
Werkloosheidsuitkeringen	591	1.902	1.641	852
Seniorenregeling	38	0	38	0
Jubileumuitkeringen	3.148	265	425	2.988
Persoonlijk budget	6.247	4.502	4.572	6.177
Groot onderhoud	0	0	0	0
Totaal	<u>19.487</u>	<u>11.080</u>	<u>8.405</u>	<u>22.162</u>

Toelichting in welke mate de overige voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-dec-2018
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	8.138
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	14.024
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	4.624

De voorziening arbeidsongeschiktheidsuitkeringen is bepaald door de waarde te berekenen van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers met betrekking tot de WIA en de WGA alsmede een inschatting van de kosten van de eerste twee ziektejaren van medewerkers die na hun ziekte niet meer terugkeren in het arbeidsproces.

De voorziening werkloosheidsuitkeringen en sociaal beleid is bepaald door sommatie van de individuele rechten van de betrokken medewerkers waarbij rekening is gehouden met de kans dat betrokkenen na verloop van tijd elders werk zullen vinden.

De voorziening seniorenregeling is in 2018 op basis van de oude cao-bepalingen (2007) komen te vervallen.

De voorziening jubileumuitkeringen is bepaald door de berekening van de som van de individuele rechten van de betrokken medewerkers.

De voorziening persoonlijk budget is bepaald door de sommatie van de opgebouwde individuele rechten van de betrokken medewerkers.

Het LUMC heeft besloten om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering. De componentenmethode wordt toegepast met terugwerkende kracht waardoor de vergelijkende cijfers in de balans en resultatenrekening zijn aangepast. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Aanpassing voorzieningen 2017

	(x 1.000)				
	Oud Saldo per 1-jan-2017	Aanpassing	Nieuw Saldo per 1-jan-2017	Mutatie	Saldo per 31-dec-2017
	€	€	€	€	€
Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	5.728	0	5.728	3.735	9.463
Werkloosheidsuitkeringen	1.194	0	1.194	-603	591
Seniorenregeling	118	0	118	-80	38
Jubileumuitkeringen	2.950	0	2.950	198	3.148
Persoonlijk budget	6.539	0	6.539	-292	6.247
Groot onderhoud	49.092	-49.092	0	0	0
Totaal	65.621	-49.092	16.529	2.958	19.487

10. Langlopende schulden**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	105.703	113.309
Investeringssubsidie à fonds perdu	22.903	25.362
Overige schulden en vooruitontvangen bedragen	11.612	11.061
Totaal	<u>140.218</u>	<u>149.732</u>

Het verloop van de schulden aan kredietinstellingen is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	120.915	151.522
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	7.606	30.607
Stand per 31 december	<u>113.309</u>	<u>120.915</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	7.606	7.606
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>105.703</u>	<u>113.309</u>

Het verloop van de investeringssubsidie à fonds perdu is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	25.362	27.821
Af: onttrekkingen	-2.459	-2.459
Stand per 31 december	<u>22.903</u>	<u>25.362</u>

Het verloop van de overige schulden en vooruitontvangen bedragen is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	11.061	14.896
Af: onttrekkingen	551	-3.835
Stand per 31 december	<u>11.612</u>	<u>11.061</u>

Toelichting in welke mate de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichting	7.606	7.606
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	140.218	149.732
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	100.255	109.769

Het aflossingsbedrag voor 2018 ad € 7.606.000 (2017: € 7.606.000) is opgenomen onder de kortlopende schulden.

De à fonds perdu financiering heeft betrekking op de registratie van de door het Ministerie van OC en W, via de à fonds perdu financiering die gold tot 1 januari 1988, beschikbaar gestelde middelen voor de aanschaf van vaste activa, onder aftrek van de cumulatieve afschrijvingen op deze activa. Over deze beschikbaar gestelde middelen is geen rente verschuldigd. In 2018 is hieraan € 2,5 miljoen onttrokken. De waarde ultimo 2018 bedraagt € 22,9 miljoen.

De overige schulden en vooruitontvangen bedragen hebben betrekking op:

Vooruitontvangen kapitaalslasten nieuwbouw, sloop- en startkosten van het Ministerie van OC en W. Dit heeft betrekking op vooruitontvangen bedragen inzake afschrijving en rente nieuwbouw, sloop- en startkosten. Jaarlijks wordt het verschil tussen 25% van de afschrijvings- en rentekosten van de projectkosten die ten laste van de resultatenrekening zijn gebracht en de vergoeding hiervoor van het Ministerie van OC en W ten laste van deze post gebracht. In 2018 is hieraan € 0,5 miljoen gedoteerd. De waarde ultimo 2018 bedraagt € 11,6 miljoen.

Bij een lening van een kredietinstelling is gebruik gemaakt van derivaten. Voor een toelichting daarop wordt verwezen naar de niet uit de balans blijvende opgenomen activa en verplichtingen.

Een overzicht van de onderhandse en hypothecaire leningen staat vermeld onder de aanvullende gegevens en specificaties in III.7.

11. Overige kortlopende schulden

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Schulden aan kredietinstellingen	0	0
Crediteuren	34.732	30.968
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	7.606	7.606
Belastingen en sociale premies	15.816	14.493
Schulden terzake pensioenen	6.015	5.519
Terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars	31.870	32.362
Schulden aan groepsmaatschappijen	157	123
Vakantiegeld	14.964	14.534
Vakantiedagen	18.639	19.144
Nog te betalen kosten	22.772	12.495
Vooruitontvangen opbrengsten	60.361	66.385
Totaal	<u>212.932</u>	<u>203.629</u>

Onder de terugbetalingsverplichtingen zorgverzekeraars zijn opgenomen de voorzieningen voor overschrijding declaratieplafonds van alle schadelastjaren (inclusief het rapportagejaar). Onder de vooruitontvangen opbrengsten is een saldo van € 58,7 miljoen (2017: € 57,6 miljoen) opgenomen inzake onderhanden werk op projecten, bestaande uit een debetsaldo van € 20,7 miljoen (2017: € 20,8 miljoen) en een creditsaldo van € 79,4 miljoen (2017: € 78,4 miljoen).

Verloopoverzicht onderhanden werk op projecten (binnen de vooruitontvangen opbrengsten)

(x 1.000)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	57.594	53.374
Af: debiteringen	-72.057	-72.207
Bij: crediteringen	73.183	76.427
Stand per 31 december	<u>58.720</u>	<u>57.594</u>

Niet uit de balans blijkende opgenomen activa en verplichtingen

Pensioenregeling:

De pensioentoezegging is ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds ABP. Deze pensioenregeling kwalificeert zich als een toegezegde pensioenregeling, hetgeen inhoudt dat een eventueel tekort door de werkgever dient te worden aangevuld. Ingeval deze regeling van toepassing is schrijven de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor dat het aandeel in het overschot of tekort van de pensioentoezegging in de balans van de werkgever dient te worden opgenomen. Door de Stichting Pensioenfonds ABP is aangegeven dat er geen consistente en betrouwbare basis is om de verplichting, fondsbeleggingen en kosten toe te rekenen aan de separate deelnemende partijen, waardoor het LUMC gebruik maakt van de vrijstelling onder RJ 271-310 om de toegezegde pensioenregeling te behandelen als een toegezegde bijdrageregeling.

Macrobeheersingsinstrument:

Het macrobeheersinstrument (MBI) kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen. De minister heeft voor verschillende subsectoren in de zorg een MBI ingesteld, waarvan de volgende omzetplafonds voor 2018 relevant zijn voor het LUMC:

- MBI-omzetplafond medisch specialistische zorg (TB/REG-18643-01)
- MBI-omzetplafond geneeskundige geestelijke gezondheidszorg (TB/REG-18644-01)

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in de omvang van deze verplichting. Het LUMC is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans per 31 december 2018.

Derivaten:

Het LUMC heeft in 2012 een renteswap afgesloten gekoppeld aan een langlopende lening van € 25 miljoen. De renteswap heeft een gefixeerde rente van 2,37% voor de volledige looptijd van de 20-jarige lening. De rente op deze lening bedraagt 6-maands euribor met een opslag van 0,08%. De opslag wordt na 3 jaar opnieuw vastgesteld voor een nader overeen te komen periode. Ultimo 2018 bedroeg de reële waarde van deze swap € 2,2 miljoen negatief. Bij een negatieve reële waarde van de swap zijn margin calls niet van toepassing. Deze renteswap loopt af in 2032.

Medische claims:

Diverse patiënten hebben claims ingediend bij het LUMC in verband met schade als gevolg van medisch handelen door het LUMC. Het LUMC is hiervoor verzekerd via Centramed. Als onderdeel van de verzekering geldt een eigen risico van € 1,9 miljoen per jaar.

Garantstellingen:

Het LUMC staat voor 1/3 deel garant voor een kredietfaciliteit van € 90 miljoen van Holland Particle Therapy Centre B.V. bij de Europese Investeringsbank. Op 31-12-2018 heeft HollandPTC dit krediet volledig opgenomen.

Leenovereenkomsten:

Het LUMC heeft in 2018 een overeenkomst gesloten met Holland Particle Therapy Centre B.V. voor de verstrekking van een achtergestelde geldlening voor een bedrag van € 2,5 miljoen. Ultimo 2018 is deze lening nog niet opgenomen.

Verder zijn er verplichtingen aangegaan inzake lease en onderhoud van machines en installaties.

Gebeurtenissen na balansdatum:

Er hebben na balansdatum geen materiële gebeurtenissen plaatsgevonden die noodzaken tot bijstelling van de jaarrekening per 31 december 2018.

Verloopoverzicht investeringsruimte vooruitontvangen kapitaalslasten DHAZ**(x 1.000)***Het verloop is als volgt weer te geven:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Nog niet bestede investeringsruimte per 1 januari	84.328	64.454
Bij: indexering niet-bestede investeringsruimte	1.959	1.501
Bij: investeringsruimte verslagjaar	36.600	35.532
Af: investeringen verslagjaar	-24.921	-17.159
Beschikbare investeringsruimte 31 december	<u>97.966</u>	<u>84.328</u>

De totale investeringsruimte ultimo 2018 bedroeg € 98,0 miljoen. Het investeringsbudget van het LUMC in 2018 bedroeg € 36,6 miljoen (2017: € 35,5 miljoen). Dit betreft alleen het bouwdeel van de investeringsruimte.

Resultaatbestemming

Van het resultaat ad. € 21.611.000 is € 17.847.000 toegevoegd aan het collectief gefinancierd gebonden vermogen en € 3.764.000 toegevoegd aan het niet-collectief gefinancierd vrij vermogen.

III.6 Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening

12. Opbrengsten zorgprestaties

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringwet	446.125	420.419
Beschikbaarheidsbijdragen	93.218	89.000
Overige zorgprestaties	7.493	6.193
Totaal	<u>546.836</u>	<u>515.612</u>

De opbrengsten zorgverzekeringwet bestaan uit de opbrengsten uit de patiëntenzorg inclusief de GGZ. Deze zijn gestegen door de groei afspraken met verzekeraars en door enkele incidentele positieve effecten, waaronder de definitieve afwikkeling met een aantal zorgverzekeraars over de schadelastjaren 2015 en 2016.

Onder de beschikbaarheidsbijdragen zijn de bijdragen opgenomen voor de Academische Component inclusief de kapitaallasten voor Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO), voor Coördinatie traumazorg en Regionaal Overleg Acute Zorg (ROAZ) en voor Post Mortem Orgaanuitname (PMO). Deze stijgen als gevolg van indexatie.

De overige zorgprestaties bestaan uit onderlinge dienstverlening met andere zorgaanbieders en zijn gestegen als gevolg van een toename van de productie.

13. Subsidies

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rijksbijdrage werkplaatsfunctie en medische faculteit UMC's	139.320	136.034
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	50.216	52.289
Totaal	<u>189.536</u>	<u>188.323</u>

De stijging onder de Rijksbijdrage werkplaatsfunctie en medische faculteit UMC's wordt veroorzaakt door de loon- en prijsbijstelling.

De daling onder de Rijkssubsidie vanwege het Ministerie van VWS wordt veroorzaakt door een nagekomen correctie voor het opleidingsfonds 2017 en een lagere beschikking KIPZ gelden (Kwaliteitsimpuls Personeel Ziekenhuiszorg).

14. Overige bedrijfsopbrengsten

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Overige dienstverlening	104.221	104.445
Overige opbrengsten	23.022	19.240
Totaal	<u>127.243</u>	<u>123.685</u>

Onder overige dienstverlening staan subsidies inzake onderzoeks- en onderwijsprojecten. Onder de overige opbrengsten staan doorbelaste materiële en personele lasten.

15. Personeelskosten**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	2018	2017
	€	€
Lonen en salarissen	395.780	381.503
Sociale lasten	40.059	36.846
Pensioenpremie	53.976	49.101
Andere personeelskosten	12.944	12.918
Subtotaal	502.759	480.368
Personeel niet in loondienst	19.172	18.102
Totaal	<u>521.931</u>	<u>498.470</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment:		
Collectief gefinancierd	5.745	5.592
Niet-collectief gefinancierd	1.031	973
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>6.776</u>	<u>6.565</u>

De FTE's hebben betrekking op personeel in loondienst van het LUMC.

De lonen en salarissen zijn gestegen ten opzichte van 2017 door de stijging van de FTE's. Daarnaast hebben CAO aanpassingen gezorgd voor een stijging van deze post.

De sociale lasten en de pensioenpremies zijn eveneens gestegen als gevolg van de stijging van de FTE's. Daarnaast is het premiepercentage voor de pensioenen gestegen.

Relevante (neven)functies van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht staan vermeld onder de overige gegevens in IV.5.

16. Afschrijvingen vaste activa**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	2018	2017
	€	€
Afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	49.251	48.460
- financiële vaste activa	284	284
Totaal	<u>49.535</u>	<u>48.744</u>
<i>Aansluiting balansmutatie afschrijvingen vaste activa</i>	<u>2018</u>	
	€	
Afschrijvingen materiële vaste activa	51.158	
Afschrijvingen financiële vaste activa	284	
Ottrekking à fonds perdu financiering	-2.459	
Dotatie vooruitontvangen bedragen	552	
Doorberekende afschrijvingslasten	0	
Totaal mutatie in de balans	<u>49.535</u>	
Verantwoord in de exploitatie:		
Afschrijvingen vaste activa	<u>49.535</u>	

Ten gevolge van het besluit om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering zijn de afschrijvingslasten van de materiële vaste activa voor 2017 aangepast (+ € 4,9 miljoen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

17. Bijzondere waardevermindering van vaste activa

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Materiële vaste activa	0	0
Totaal	<u>0</u>	<u>0</u>

18. Overige bedrijfskosten

(x 1.000)

De specificatie is als volgt :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	19.192	19.137
Algemene kosten	50.983	47.686
Patiënt- en onderzoeksgebonden kosten	175.379	162.421
Onderhoud en energiekosten	16.390	15.210
Huur en leasing	2.438	2.523
Dotaties voorzieningen	336	304
Totaal	<u>264.718</u>	<u>247.281</u>

De toename van de patiënt- en onderzoeksgebonden kosten wordt veroorzaakt door een veelheid aan factoren, waaronder;

- aanhoudende groei van dure geneesmiddelen
- toename van kosten van implantaten als gevolg van gestegen productie
- toenemende servicekosten voor onderhoud van geavanceerde apparatuur

Ten gevolge van het besluit om de waarderingsgrondslag van de kosten voor groot onderhoud met ingang van 1 januari 2018 aan te passen van het treffen van een voorziening naar het toepassen van de componentenbenadering zijn de Onderhoud en energiekosten en de Dotaties voorzieningen voor 2017 aangepast (resp. + € 0,7 miljoen en - € 5,8 miljoen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de Grondslagen van waardering en resultaatbepaling in II.5.

Honoraria accountant

(x 1.000)

De honoraria van de accountant over 2018 zijn als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
1 Controle van de jaarrekening	412	297
2 Overige controlewerkzaamheden	103	115
3 Fiscale advisering	11	16
4 Niet controle-diensten	0	0
Totaal	<u>526</u>	<u>428</u>

De honoraria zijn toegerekend aan moment van levering van de prestatie.

19. Financiële baten en lasten**(x 1.000)***De specificatie is als volgt :*

	2018	2017
	€	€
Rentebaten	60	-12
Overige opbrengsten financiële vaste activa en effecten	-2.145	-264
Subtotaal financiële baten	<u>-2.085</u>	<u>-276</u>
Rentelasten	-3.735	-3.806
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.735</u>	<u>-3.806</u>
Totaal	<u><u>-5.820</u></u>	<u><u>-4.082</u></u>

WNT-verantwoording 2018 Leids Universitair Medisch Centrum

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op het LUMC. Het voor het LUMC toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000, klasse V van het beloningsmaximum zorg en jeugdhulp.

Tabel 1a: Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	prof.dr. W.J.M. Spaan	H.P.J. Gerla RA	prof.dr. P.C.W. Hogendoorn	K. Smit
functiegegevens	voorzitter Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur	lid Raad van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-8/2	1/1-31/12	1/9-31-12
omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee	nee	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	208.459	24.271	233.175	56.682
Beloningen betaalbaar op termijn	20.583	2.209	21.166	6.490
<i>Subtotaal</i>	<i>229.042</i>	<i>26.480</i>	<i>254.341</i>	<i>63.172</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	20.195	189.000	63.173
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	229.042	26.480	254.341	63.172
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	overgangsregeling *	overgangsregeling *	overgangsregeling *	
Gegevens 2017				
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0	1,0	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	209.722	209.691	246.785	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	19.320	19.351	20.206	n.v.t.
Totale bezoldiging 2017	229.042	229.042	266.991	n.v.t.

* Bezoldiging van de leidinggevende topfunctionarissen Spaan en Gerla vloeit voort uit afspraken zoals vastgelegd in de arbeidsovereenkomst welke is overeengekomen voor in werking treding van de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp. Het individueel toepasbaar bezoldigingsmaximum van Gerla bestaat uit een voor de gewerkte periode evenredig deel van het jaarmaximum van 229.042. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2016. De bezoldiging van Hogendoorn vloeit voort uit afspraken zoals vastgelegd in de arbeidsovereenkomst welke is overeengekomen voor in werking treding van de WNT en een nabetaling op grond van artikel 11a van de beleidsregels. Het overgangsrecht is ingegaan op 1 januari 2013.

Toelichting bezoldiging en/of ontslaguitkering topfunctionarissen.

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op LUMC van toepassing zijnde regelgeving: Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen zorg en jeugdhulp (Regeling Zorg 2018).

Het bezoldigingsmaximum voor LUMC bedraagt op grond van de totaalscore van 14 punten en daaruit volgende klasse indeling V € 189.000 op jaarbasis. Dit maximum geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1		drs. H.W. te Beest	
functiegegevens		lid Raad van Bestuur	
Kalenderjaar	2018	2017	
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang-einde)	21/1-31/8		
	8	0	
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief	182	176	
Maxima op basis van normbedragen per maand	190.000	n.v.t.	
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 tm 12	116.480		
Bezoldiging			
werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief	ja		
bezoldiging in de betreffende periode	96.000		
totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 tm 12	96.000		
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.		
Totale bezoldiging, exclusief BTW	96.000		
Reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan	n.v.t.		
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.		

Tabel 1c: Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1		dr. C.A. Linse	drs. E.C. Meijer	prof. dr. E. Briët	dr. N.D. de Ruiter	drs. D.G. Vierstra	M.L.A. Decramer
functiegegevens		voorzitter	lid	lid	lid	lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018		1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-1/8	1/1-31/12	1/1-31/12	1/9-31/12
Bezoldiging							
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	18.900	6.300
Beloning betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	-
Subtotaal	28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	18.900	6.300
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	18.900	6.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	28.350	18.900	10.977	18.900	18.900	18.900	6.300
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017							
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	27.150	18.100	18.000	18.100	18.100	18.100	n.v.t.
Beloning betaalbaar op termijn	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2017	27.150	18.100	18.000	18.100	18.100	18.100	n.v.t.

Toelichting bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen.

Het gemiddelde belastbaar loon is in lijn met zorginstellingen van vergelijkbare omvang en complexiteit. De medisch specialisten hebben allen een aanstelling bij het LUMC. Voor niet-topfunctionarissen geldt de klasseindeling met de norm voor topfunctionarissen conform de Regeling zorg 2018 niet. Wel is publicaties van de functies die de bezoldigingsnorm van € 189.000 bruto overschrijden verplicht, uitgezonderd de functie van medisch specialist.

Tabel 2: Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

bedragen x € 1		H.P.J. Gerla RA
Functiegegevens		
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	lid Raad van Bestuur	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2018	
Ontslaguitkering		
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 20.335	
Individueel toepasselijk maximum	€ 75.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvanger bedrag	n.v.t.	
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 13.333	
Waarvan betaald in 2018	€ 13.333	
Reden waarom de overschrijding als dan niet is toegestaan	n.v.t.	
Toelichting op vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	

Aan de heer Gerla is vanaf 9 februari 2018 een aantal dagen verlof toegewezen boven het maximum dat beschikbaar was. Ingevolge de WNT wordt dit niet verantwoord als reguliere bezoldiging, maar als vergoeding bij vertrek. Het in deze kolom opgenomen bedrag betreft derhalve de bezoldiging tijdens genoemd verlof in februari 2018; deze bezoldiging is niet opgenomen in tabel 1a. In verband met de overdracht van werkzaamheden heeft de raad van toezicht aan de heer Gerla conform artikel 9 van de aanstelling een vergoeding toegekend van € 7.002 die in 2019 is verrekend. Omdat dit in 2019 is verrekend, wordt dit conform WNT verantwoord in de jaarrekening 2019 in tabel 2, en niet in de jaarrekening 2018.

Tabel 3a: Bezoldiging niet-topfunctionarissen

bedragen x € 1	hoogleraar afdelingshoofd	associate professor	hoogleraar wetensch. staflid	hoogleraar wetensch. staflid	hoogleraar afdelingshoofd	afdelingshoofd
Functiegegevens						
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte's)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	193.857	235.034	495.815	477.010	194.493	184.924
Beloningen betaalbaar op termijn	20.142	16.485	17.920	14.973	20.449	20.248
Totaal bezoldiging	213.999	251.519	513.735	491.983	214.942	205.172
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000	189.000
Verplichte motivering	hoogleraar afdelingshoofd	uitvindersloon	uitvindersloon	uitvindersloon	hoogleraar afdelingshoofd	afdelingshoofd
Gegevens 2017						
Functie in 2017	hoogleraar afdelingshoofd	associate professor	hoogleraar wetensch. staflid	hoogleraar wetensch. staflid	hoogleraar afdelingshoofd	n.v.t.
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte's)	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	n.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	188.333	234.001	109.533	85.694	192.131	n.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	18.801	15.113	16.666	13.485	19.122	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2017	207.134	249.114	126.199	99.179	211.253	n.v.t.

De binnen onze organisatie geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2018).

III.7 Aanvullende gegevens en specificaties bij de enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudig verloopoverzicht materiële vaste activa

(x 1.000)

	Gebouwen en terreinen	Machines en Installaties	Andere bedrijfs- uitrusting	Onderhanden Projecten	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
- aanschafwaarde	622.495	38.681	196.820	8.264	866.260
- cumulatieve afschrijvingen	306.925	19.077	99.426	0	425.428
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>315.570</u>	<u>19.604</u>	<u>97.394</u>	<u>8.264</u>	<u>440.832</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	27.198	3.323	24.180	-208	54.493
- afschrijvingen	27.883	3.649	19.626	0	51.158
- <i>terugname geheel afgeschreven activa</i>					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
- <i>desinvesteringen</i>					
aanschafwaarde	8.285	1.861	33.616	0	43.762
cumulatieve afschrijvingen	8.285	1.861	33.616	0	43.762
per saldo	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-685</u>	<u>-326</u>	<u>4.554</u>	<u>-208</u>	<u>3.335</u>
Stand per 31 december 2018					
- aanschafwaarde	641.408	40.143	187.384	8.056	876.991
- cumulatieve afschrijvingen	326.523	20.865	85.436	0	432.824
Boekwaarde 31 december 2018	<u>314.885</u>	<u>19.278</u>	<u>101.948</u>	<u>8.056</u>	<u>444.167</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	2%-10%	5%-10%	10%-20%	0%	

Enkelvoudig verloopoverzicht financiële vaste activa

(x 1.000)

	Vordering start- en sloopkosten OCW-deel	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Overige deelnemingen	Vorderingen op groeps maatschappijen	Overige vorderingen	Totaal financiële vaste activa
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018	5.059	1.978	5.850	215	717	13.819
Verstrekke leningen					62	62
Kapitaalstortingen		550	30			580
Aandeel in resultaat deelnemingen		-212	-1933			-2.145
Ontvangen afschrijvingsvergoedingen	-284					-284
Aflossing leningen				-109	-17	-126
Boekwaarde 31 december 2018	<u>4.775</u>	<u>2.316</u>	<u>3.947</u>	<u>106</u>	<u>762</u>	<u>11.906</u>

Projecten in uitvoering en mutaties in het boekjaar

(x 1.000)

Projectgegevens			Investerings				
Briefnr.	Datum	Omschrijving	WZV-type	t/m 2017	2018	t/m 2018 gereed	onderhanden
				€	€	€	€
		Verbouwprojecten					
21-01		Bouwdelen CHMS Fase 1 (KFT E0 E1 P0 P1)	DHAZ 2010	123	178	14	287
Subtotaal DHAZ 2010				123	178	14	287
		Verbouwprojecten					
21-05		Plan kindergeneeskunde	DHAZ 2011	95	1.679	1.690	84
Subtotaal DHAZ 2011				95	1.679	1.690	84
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-024		Modificatie gebouw, installatie en terrein	DHAZ 2012	40	29	69	0
4-025		Metalen plafondplaten vervangen	DHAZ 2012	19	0	0	19
Subtotaal DHAZ 2012				59	29	69	19
		Renovatieprojecten					
3-KW13		Kleine werken	DHAZ 2013	12	0	12	0
Subtotaal DHAZ 2013				12	0	12	0
		Verbouwprojecten					
21-08		Centrum moeder en kind	DHAZ 2014	2.164	1.617	3.781	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
21-07		Vervangen zusteroproep	DHAZ 2014	250	71	321	0
Subtotaal DHAZ 2014				2.414	1.688	4.102	0
		Verbouwprojecten					
21-09		Interventiecentrum	DHAZ 2015	502	2.856	2.240	1.118
3-KW15		Kleine werken	DHAZ 2015	104	77	181	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-003		Renovatie liften E-kern	DHAZ 2015	148	39	175	12
Subtotaal DHAZ 2015				754	2.972	2.596	1.130
		Renovatieprojecten					
2-035		B-toren/C-toren (laagbouw)	DHAZ 2016	110	1.210	1.232	88
		Verbouwprojecten					
21-12		C-toren (etages 9, 10, 11)	DHAZ 2016	2.469	1.209	3.624	54
21-15		Pet centrum (bouwdeel BD)	DHAZ 2016	131	0	131	0
3-KW16		Kleine werken	DHAZ 2016	82	0	82	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-019		Vervangen 4 stuks koelmachines	DHAZ 2016	266	43	309	0
4-021		Renovatie terrein verharding straatmeubilair	DHAZ 2016	158	50	167	41
Subtotaal DHAZ 2016				3.216	2.512	5.545	183
		Verbouwprojecten					
21-03		Fase III (was divisie 4 diversen)	DHAZ 2017	3	3.344	774	2.573
21-07		Centrum eerste hulp en omgeving	DHAZ 2017	96	693	20	769
21-13		J-toren (etage 9, 10 en 11)	DHAZ 2017	355	212	453	114
21-16		BD P CPM Centrum	DHAZ 2017	457	1.766	510	1.713
21-18		BD L renovatie	DHAZ 2017	90	1.537	1.627	0
21-19		H-toren	DHAZ 2017	44	265	284	25
21-20		K-toren	DHAZ 2017	91	0	91	0
21-22		J-toren (laagbouw)	DHAZ 2017	47	67	114	0
3-KW17		Kleine werken	DHAZ 2017	304	15	319	0
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-011		Witte gevelplaten vervangen	DHAZ 2017	88	290	378	0
4-029		DD techniek dakopbouw	DHAZ 2017	16	4.872	4.799	89
Subtotaal DHAZ 2017				1.591	13.061	9.369	5.283
		Renovatieprojecten					
2-003		Samenvoegen en uitbreiding IC's	DHAZ 2018	0	34	34	0
		Verbouwprojecten					
21-10		OK complex	DHAZ 2018	0	278	248	30
21-21		Radiologie	DHAZ 2018	0	18	0	18
21-24		P-toren	DHAZ 2018	0	522	522	0
21-25		Diverse vloeren	DHAZ 2018	0	833	166	667
3-KW18		Kleine werken	DHAZ 2018	0	289	275	14
		Lange termijn onderhoudsprojecten					
4-002		Renovatie van de damprofielen	DHAZ 2018	0	48	48	0
4-004		Buizenpost	DHAZ 2018	0	3	3	0
4-020		Renovatie 10KV net	DHAZ 2018	0	182	182	0
4-027		Riolering / leidingen / kabels / waterberging	DHAZ 2018	0	108	108	0
4-028		Stoomproductie	DHAZ 2018	0	330	0	330
4-032		Uitbreiding luchtbehandeling BD P	DHAZ 2018	0	7	0	7
4-033		Uitbreiding luchtbehandeling BD U	DHAZ 2018	0	4	0	4
Subtotaal DHAZ 2018				0	2.656	1.586	1.070
Totaal projecten in uitvoering				8.264	24.775	24.983	8.056

Verantwoording DHAZ-middelen**(x 1.000)**

	OC en W	VWS	Totaal
	€	€	€
Toegekende middelen 2018	9.150	27.450	36.600
Saldo oude jaren	19.023	65.305	84.328
Indexering oude jaren over VWS-deel		1.959	1.959
Totaal DHAZ middelen	28.173	94.714	122.887
Bestedingen 2018			
DHAZ-nieuwbouw	0	0	0
DHAZ-renovaties	317	949	1.266
DHAZ-verbouwprojecten	4.072	12.217	16.289
DHAZ-kleine werken	217	652	869
DHAZ-lange termijn onderhoud	1.640	4.919	6.559
DHAZ-onderhanden werk *	-52	-156	-208
DHAZ-huur	37	109	146
Totaal DHAZ-bestedingen	6.231	18.690	24.921
Saldo DHAZ-middelen ultimo 2018	21.942	76.024	97.966

* Het onderhanden werk heeft betrekking op lopende projecten. Bij afronding van deze projecten wordt het bestede bedrag onder de relevante rubriek verantwoord.

Toelichting bij saldo DHAZ-middelen 2018

Het saldo van € 98 miljoen wordt op hoofdlijnen hieronder verklaard.

De ervaring leert dat de financiële afwikkeling van grote in het LTHP opgenomen projecten langer duren dan een kalenderjaar. Voorafgaande aan de uitvoering van dergelijke projecten is een voorbereidingsperiode (ontwerp en besteksfase) herkenbaar, waarbij behalve kosten van adviseurs en architecten nog geen verplichtingen aangegaan worden met uitvoerende partijen. Globaal kan worden gesteld dat een project een gemiddelde doorlooptijd heeft van twee budgetjaren.

Het saldo is ten opzichte van 2017 (84 miljoen) gestegen doordat de voorbereidingsfase van enkele grootschalige projecten, langer in beslag heeft genomen en meer tijd neemt dan in eerste instantie verwacht (het betreft de Spoedeisende Hulp en de OK). Hier waren reeds middelen voor gereserveerd. Onder de post onderhanden werk staan lopende projecten zoals het Centre for Proteomics and Metabolomics (treintje 2) en diverse labruimten L-03 (treintje 4).

De gerealiseerde projecten betreffen met name:

- De ondersteunende vloer voor kindergeneeskunde en daktuin (J-06-P) (treintje 10).
- De 2^e verpleegvloer van het Geboortehuis Leiden (treintje 10).
- De realisatie van een kantoorvloer (B-04) (treintje 5).
- De verpleegvloer C-09-P CCU Hartziekten (treintje 9).
- De sloop en bouw voorbereiding ten behoeve van het Cardio Vasculair Interventie Centrum (C-04 en C-05) (treintje 5).
- De aanpassingen van de polikliniek Huidziekten (B-01) (treintje 4).
- De aanpassingen van de verpleegvloer C-011 voor de planning van de renovatie beddentorens (treintje 12).
- De aanpassingen van een kantoorvloer (P-05) (treintje 14).
- De renovatie van de infrastructuur van dakopbouw L ten behoeve van het onderliggende laboratoriumareal (treintje 17).
- Diverse projecten onder Lange termijn onderhoudsprojecten zoals: de afronding van de vervanging van de stoomketels, noodstroom aggregaten, koelmachines en vervanging witte gevelbeplating.

Toelichting DHAZ

(x 1.000)

	t/m 2017		2018		t/m 2018	
	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed
	€	€	€	€	€	€
Overgangsregiem						
Bunker lineaire versneller	6.400	5.277	0	0	6.400	5.277
Reservering vervangende nieuwbouw	6.624	0	1.569	0	8.193	0
DHAZ-nieuwbouw						
Klinisch Genetisch Centrum	8.200	8.200	0	0	8.200	8.200
7 Tesla	2.000	2.523	0	0	2.000	2.523
Dakopbouw C-toren	6.100	7.053	0	0	6.100	7.053
Subtotaal DHAZ-nieuwbouw	16.300	17.776	0	0	16.300	17.776
DHAZ-renovaties						
IC-Neonatalogie	1.500	686	0	0	1.500	686
Kinder-IC	150	94	0	0	150	94
Samenvoeging en uitbreiding IC's	18.250	18.280	0	34	18.250	18.314
Reshuffling poliklinieken	1.240	730	0	0	1.240	730
Reshuffling ruimten (o.a. beheer)	3.000	3.256	0	0	3.000	3.256
Patiovloeren inclusief Boerhaaveplein	1.900	294	0	0	1.900	294
Logistieke aanpassing (o.a. brug)	3.500	2.131	0	0	3.500	2.131
Studentenruimte K-00 locatie	900	923	0	0	900	923
Reshuffling Radiologie en interventiecentrum	500	0	0	0	500	0
Reshuffling laboratoria D-kern	300	12	0	0	300	12
Aanpassing tbv 3 Tesla	1.300	1.101	0	0	1.300	1.101
Aanpassingen apotheek	750	0	0	0	750	0
Reshuffling D-00/01 C-00/01/03	2.100	1.611	0	0	2.100	1.611
Herinrichting E-03	9.500	9.762	0	0	9.500	9.762
Aanpassen buitenruimten	5.500	7.242	0	0	5.500	7.242
Aanpassen dialyse	5.000	4.398	0	0	5.000	4.398
Fietsenstalling	3.200	3.296	0	0	3.200	3.296
Beenmergtransplantatie UCR	2.245	1.722	0	0	2.245	1.722
Renovatie J-toren	2.000	0	0	0	2.000	0
Restaurant	2.950	3.209	0	0	2.950	3.209
Waleusbibliotheek	3.600	3.582	0	0	3.600	3.582
Herinrichting magazijn en hoofdstraat K0-J0	2.000	1.465	0	0	2.000	1.465
Bouwkundige dakopbouw zone E/L	17.000	21.183	0	0	17.000	21.183
B-toren/C-toren (laagbouw)	13.500	9.350	0	1.211	13.500	10.561
Bouwkundige dakopbouw zone L	8.000	7.787	0	0	8.000	7.787
Subtotaal DHAZ-renovaties	109.885	102.114	0	1.245	109.885	103.359
Verbouwprojecten						
Bouwdelen CHMS Fase 1 (KFT E0/1 P0/1)	17.500	17.241	0	178	17.500	17.419
Bouwdelen CHMS Fase 2 (KFT E0/1 P0/1)	4.500	3.977	0	0	4.500	3.977
Bouwdelen CHMS Fase 3 (KFT E0/1 P0/1)	7.000	2.295	4.688	3.344	11.688	5.639
C-toren	2.500	2.150	0	0	2.500	2.150
Kindergeneeskunde	15.000	10.064	0	1.679	15.000	11.743
Uitbreiding noodstroomvoorziening	2.200	1.643	0	0	2.200	1.643
Centrum eerste hup en omgeving	7.000	257	1.457	693	8.457	950
Centrum moeder en kind	12.000	9.466	3.753	1.617	15.753	11.083
Interventiecentrum	8.000	2.114	5.550	2.856	13.550	4.970
OK complex	3.000	0	0	278	3.000	278
Dakopbouw E4 en E5	6.000	5.452	0	0	6.000	5.452
C-toren (etages 9,10 en 11)	10.000	8.765	5.127	1.208	15.127	9.973
J-toren (etages 9, 10 en 11)	7.000	2.929	0	212	7.000	3.141
BD E Pet centrum (bouwdeel BD)	3.000	171	0	0	3.000	171
BD P CPM centrum	3.600	457	2.253	1.766	5.853	2.223
BD D Lab renovatie	0	0	0	0	0	0
DBD L Renovatie	700	90	0	1.538	700	1.628
H-toren	1.000	233	0	265	1.000	498
K-toren	0	91	0	0	0	91
Radiologie	0	0	0	17	0	17
J-toren (laagbouw)	0	47	0	68	0	115
Kantoor BD I&N	0	0	0	0	0	0
P-toren	0	91	0	522	0	613
Diverse vloeren	0	0	4.316	832	4.316	832
Subtotaal verbouwprojecten	110.000	67.533	27.144	17.073	137.144	84.606
Subtotaal DHAZ en overgangsriem	249.209	192.700	28.713	18.318	277.922	211.018

Toelichting DHAZ (vervolg)
(x 1.000)

	t/m 2017		2018		t/m 2018	
	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed	DHAZ gemeld	DHAZ besteed
Subtotaal DHAZ en overgangsriem	249.209	192.700	28.713	18.318	277.922	211.018
DHAZ-lange termijn onderhoud						
Vervangen van het glas van de buitengevel	597	0	0	0	597	0
Vervangen van de damwandprofielen	2.801	2.512	0	48	2.801	2.560
Vervangen van de liftbesturingen	5.093	4.752	0	39	5.093	4.791
Buizenpost	545	470	0	3	545	473
Coaten van de keldervloer	304	634	0	0	304	634
Vervangen van aanzuigplenums LBK's	1.542	1.427	515	0	2.057	1.427
Vervanging omkasting koeltorens	1.222	352	0	0	1.222	352
Vervangen luchtkanalen op dak	632	383	0	0	632	383
Verwarming oprit CEH vervangen	261	0	0	0	261	0
Witte gevelplaten vervangen	2.787	1.497	0	290	2.787	1.787
Renovatie koelvriescellen	908	674	0	0	908	674
Renovatie 10KV/380V schakelaars	1.985	1.798	0	0	1.985	1.798
Vervangen zusteroproep	2.400	2.235	258	72	2.658	2.307
Vervangen LPM panelen GBS	2.803	2.550	0	0	2.803	2.550
Vervangen RN regelars + naverwarmers	3.342	1.970	0	0	3.342	1.970
Revisie noodstroompaneel	424	424	0	0	424	424
Vervangen 4 stuks koelmachines	4.361	4.304	0	44	4.361	4.348
Renovatie 10KV net	2.984	2.816	0	182	2.984	2.998
Renovatie terreinverharding straatmeubilair	4.243	4.090	0	49	4.243	4.139
Update TT/IT + back-bone	5.411	4.820	0	0	5.411	4.820
Infrastructuur gekoeldwater decentraal	2.010	1.623	103	0	2.113	1.623
Modificatie gebouw, installatie en terrein (Stalen) plafondplaten	4.741	4.092	824	28	5.565	4.120
Rookmelders/branddetectie	1.117	390	0	0	1.117	390
Riolering/leidingen/waterberging	885	467	0	0	885	467
Stoomproductie	1.701	1.207	0	108	1.701	1.315
DD techniek dakopbouw	1.750	1.320	0	330	1.750	1.650
Renovatie blauwe dakopbouw	0	16	2.060	4.872	2.060	4.888
Toiletrenovaties openbare ruimte	0	0	515	0	515	0
Uitbreiding luchtbehandeling BD P	0	0	206	0	206	0
Uitbreiding luchtbehandeling BD U	0	0	0	7	0	7
	0	0	0	4	0	4
Subtotaal DHAZ-lange termijn onderhoud	56.849	46.823	4.481	6.076	61.330	52.899
DHAZ-kleine werken	69.847	59.240	1.647	381	71.494	59.621
DHAZ-huur	1.350	1.930	150	146	1.500	2.076
Totaal DHAZ en overgangsregiem	377.255	300.693	34.991	24.921	412.246	325.614

Enkelvoudig overzicht van onderhandse en hypothecaire leningen ultimo 2018

(x 1.000)

Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Restschuld 31 december 2017	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflossingswijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
	€				€	€	€	€	€			€	
18-12-2001	23.823	30	onderhandse	5,14%	11.118	0	794	10.324	6.355	14	lineair	794	rijksgarantie
15-11-2005	72.600	30	onderhandse	3,76%	43.560	0	2.420	41.140	29.040	18	lineair	2.420	pos./neg.*
20-12-2005	26.206	30	onderhandse	1,03%	15.724	0	874	14.850	10.480	18	lineair	874	rijksgarantie
02-10-2009	11.345	20	onderhandse	0,91%	6.807	0	567	6.240	3.405	12	lineair	567	rijksgarantie
15-04-2011	11.345	20	onderhandse	1,01%	7.939	0	567	7.372	4.538	14	lineair	567	rijksgarantie
16-07-2012	25.000	20	onderhandse	**	18.750	0	1.250	17.500	11.250	14	lineair	1.250	Wfz ***
24-12-2012	22.689	20	onderhandse	2,70%	17.017	0	1.134	15.883	10.214	15	lineair	1.134	rijksgarantie
Totaal					120.915	0	7.606	113.309	75.282			7.606	

* een positieve en negatieve hypotheekverklaring en het recht van eerste hypotheek

** het rentepercentage is 0,08% boven 6 maands Euribor waarbij een renteswap is afgesloten met een gefixeerde rente van 2,37% voor de volledige looptijd

*** borgstelling door Stichting Waarborgfonds voor de Zorgsector

Van de totale restschuld van de onderhandse en hypothecaire leningen ultimo 2018 ad € 113.309.000 is € 105.703.000 verantwoord onder de schulden op lange termijn en € 7.606.000 onder de schulden op korte termijn.

III.8 VASTSTELLING EN GOEDKEURING JAARREKENING

Bestuursverklaring en vaststelling jaarrekening

De Raad van Bestuur van het Academisch Ziekenhuis Leiden verklaart hierbij dat de jaarrekening 2018 van de LUMC-groep naar waarheid en in overeenstemming met de richtlijnen, zoals deze in 2018 van toepassing waren, is opgesteld. De jaarrekening 2018 is vastgesteld door de Raad van Bestuur in zijn vergadering van 20 mei 2019.

Leiden, 20 mei 2019

w.g.
prof. dr. W.J.M. Spaan
voorzitter

w.g.
prof. dr. P.C.W. Hogendoorn
decaan

w.g.
mw. K. Smit
lid

Goedkeuring jaarrekening

De door de Raad van Bestuur vastgestelde jaarrekening 2018 is goedgekeurd door de Raad van Toezicht van het AZL in zijn vergadering van 20 mei 2019. De Raad heeft deze goedkeuring, in zijn rol als Raad van Toezicht van het LUMC mede gebaseerd op de verklaring van het College van Bestuur van de Universiteit Leiden dat in het verslagjaar voldaan is aan de taken op het gebied van onderwijs en onderzoek.

Het toezicht door de Raad van Toezicht heeft zich gericht op het beleid en de gang van zaken bij de rechtspersoon Academisch Ziekenhuis Leiden (h.o.d.n. LUMC) waartoe ook behoren de gebieden die tot de verantwoordelijkheid van andere in de jaarrekening genoemde rechtspersonen behoren.

Leiden, 20 mei 2019

w.g.
dr. C.A. Linse
voorzitter

w.g.
prof.dr. M.L.A. Decramer
lid

w.g.
mw. drs. E.C. Meijer
lid

w.g.
mw. dr. N.D. de Ruyter
lid

w.g.
drs. D.G. Vierstra
lid

LEIDS UNIVERSITAIR MEDISCH CENTRUM

JAARREKENING 2018

IV OVERIGE GEGEVENS

IV.1 Kwantitatieve gegevens inzake de besteding Rijksbijdrage

De Rijksbijdrage wordt aan het LUMC beschikbaar gesteld ten behoeve van de meerkosten patiëntenzorg samenhangend met onderwijs en onderzoek.

Bij de berekening van de hoogte van de Rijksbijdrage is uitgegaan van de volgende productieparameters:

Basisvoorziening infrastructuur					
- aantal nuttige m ² :	102.189				
Werkplaatsfunctie voor onderwijs					
- aantal eerste jaars studenten geneeskunde 2018: ¹	316 ²				
		2013	313	2016	315
		2014	314	2017	319
		2015	317	2018	318
- aantal artsdiploma's 2018:	273 ³				
		2013	253	2016	296
		2014	257	2017	306
		2015	265	2018	277
Werkplaatsfunctie voor onderzoek					
- aantal promoties 2018:	152 ³				
		2013	135	2016	145
		2014	162	2017	145
		2015	148	2018	166
Overige afspraken inzake de besteding van de Rijksbijdrage 2018:					
Co-assistentenplaatsen:					
	LUMC		145		
	Suriname		10		
	Affiliatiepartners		238		
Opleidingsplaatsen:					
- Huisartsgeneeskunde			244		
- Verpleeghuisgeneeskunde			70		
- Specialisten-opleiding			541		

¹ Dit betreft het getelde aantal studenten. Dit aantal wijkt af van de Numerus Fixus.

² Voor de berekening wordt het gemiddelde van de jaren 2015 en 2016 gehanteerd.

³ Voor de berekening wordt het gemiddelde van de jaren 2014 tot en met 2016 gehanteerd.

IV.2 Financiële verantwoording besteding Rijksbijdrage 2018

De verantwoording besteding Rijksbijdrage Werkplaatsfunctie 2018 is opgesteld aan de hand van het "CapGemini model" waarover met het ministerie van OCW is afgesproken dat het voor de verantwoording gebruikt kan worden. Het model is eind 2017 geëvalueerd. Er hebben naar aanleiding hiervan marginale aanpassingen plaats gevonden, welke zijn afgestemd binnen de NFU en de VSNU. Het ministerie van OCW is hierover geïnformeerd. Het LUMC heeft het afgesproken model conform toegepast.

KOSTENTOEREKENING WERKPLAATSFUNCTIE

	LUMC 2018		
	Grondslag	% WPF	WPF
Kosten gebouwen en terreinen	€ 63.851.423	25%	€ 15.962.856
Genormeerde rente en afschrijvingen cf. DHAZ (Bron: OCW)	€ 39.721.716	25%	€ 9.930.429
			€ 9.930.429
			€ -
Overige gebouwgebonden kosten	€ 20.497.089	25%	€ 5.124.272
Dotatie voorziening Groot onderhoud	€ -389.000	25%	€ -97.250
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	€ 4.021.618	25%	€ 1.005.404
Kosten medische en overige inventaris	€ 45.050.765	25%	€ 11.262.691
Afschrijvingen	€ 19.626.029	25%	€ 4.906.507
Kosten van kapitaal	€ 981.301	25%	€ 245.325
Huur, Lease	€ 1.463.967	25%	€ 365.992
Verbruik, onderhoud en reparatie	€ 18.905.562	25%	€ 4.726.391
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	€ 4.073.906	25%	€ 1.018.476
Kosten personeel	€ 155.363.624	25%	€ 38.304.112
Medisch specialisten & ondersteuning			
Salaris medisch specialisten	€ 36.739.687	39%	€ 14.359.904
Functiegebonden kosten med. specialisten	€ 1.149.670	39%	€ 449.355
Salaris niet-wetenschappelijk personeel tbv med. specialisten	€ 7.577.871	20%	€ 1.515.574
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	€ 9.093.446	20%	€ 1.818.689
Overige wetenschappelijke staf & ondersteuning			
Salaris wetenschappelijke staf	€ 60.001.756	20%	€ 12.000.351
Salaris niet-wetenschappelijk personeel tbv wetensch. staf	€ 24.000.702	20%	€ 4.800.140
Indirecte kosten (20% van directe kosten)	€ 16.800.492	20%	€ 3.360.098
Totale verdragingskosten	€ 157.947.270	10%	€ 15.794.727
<i>Waarvan intern</i>	€ 154.758.830	8%	€ 12.655.091
<i>Waarvan extern (affiliatie)</i>	€ 3.188.440	100%	€ 3.188.440
Relevante zorgproductie A-segment	€ 157.947.270	10%	€ 15.794.727
Affiliatie	€ 3.188.440	100%	€ 3.188.440
<i>Affiliatievergoedingen</i>	€ 2.898.582		
<i>Indirecte kosten (10% van directe kosten)</i>	€ 289.858		
Overige kosten	€ 1.252.721	100%	€ 1.252.721
Wachtgeld	€ 1.252.721	100%	€ 1.252.721
TOTAAL BEREKEND			€ 82.577.107
RIJKSBIJDRAGE WERKPLAATSFUNCTIE 2018 (BRON: OCW)			€ 77.399.890
VERSCHIL			€ 5.177.217

107%

IV.3 Relevante (neven)functies van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht in 2018

Relevante (neven)functies leden Raad van Bestuur LUMC

prof. dr. W.J.M. Spaan

- Voorzitter Stichting Curium*
- Voorzitter Stichting Trombosedienst Leiden e.o.*
- Voorzitter Stichting Houdster van Aandelen Medipark B.V.*
- Lid bestuur Stichting Leiden Bio Science Park*
- Lid bestuur Bontius Stichting*
- Voorzitter Programmacommissie Kwaliteit van Zorg ZonMW
- Voorzitter Commissie Veiligheid in de Zorg ZonMw
- Voorzitter Raad van Toezicht Ipse de Bruggen
- Lid Raad van Toezicht St. Economic Board Duin- en Bollenstreek
- Lid Begeleidingscommissie Digitale Veiligheid in Ziekenhuizen Onderzoeksraad

prof.dr. P.C.W. Hogendoorn

- Voorzitter Nederlandse Commissie voor Beentumoren
- Visiting Professor in Sarcoma Pathology at the University of Oxford
- Visiting Professor in Pathology at the Vrije Universiteit van Brussel
- Lid Raad van Toezicht Museum Boerhaave
- Lid Raad van Toezicht Pieter van Foreest
- Lid Raad van Toezicht Hogeschool der Kunsten
- Lid Bestuur Stichting Trombosedienst Leiden e.o.*
- Lid Bestuur Stichting Curium*
- Lid Bestuur Stichting Historische Commissie voor de Leidse Universiteit
- Member of the Supervisory Board Foundation RegMed XB
- Lid Economic Board Zuid-Holland (EBZ)
- Aandeelhouder Innovation Quarter*
- Bestuurslid Leiden Leeuwenhoek Pre-seed fund B.V.*
- Lid Topteam Life Sciences& Health
- Bestuurslid Stichting Leiden Regenerative Medicine Platform*
- Raad van Commissarissen GenomeScan B.V.*
- Lid Raad van Participanten LBSP*

mw. K. Smit

- Lid Bestuur Stichting Curium*
- Lid Bestuur Stichting Trombosedienst Leiden e.o.*

* ex officio

Relevante (neven)functies leden Raad van Toezicht LUMC

dr. C.A. Linse, voorzitter

- Boardmember McJunkin Red Man Holding Corporation, Delaware, USA
- Lid Raad van Commissarissen AkzoNobel Nederland B.V.
- Voorzitter Raad van Toezicht TNO
- Voorzitter Commissie voor de Milieu Effectrapportage

prof. dr. M.L.A. Decramer

- Lid Raad van Bestuur AZ Damiaan, Oostende
- Lid bestuurscomité UZ Gasthuisberg, Leuven
- Lid bestuurscomité Leuven Research and Development (LRD)
- Lid Raad van Bestuur AZ Diest
- Voorzitter Remuneratiecomité AZ Diest
- Lid Raad van Bestuur Hospital Logistics nv
- Voorzitter Raad van Bestuur Nexuzhealth nv
- Voorzitter Raad van Bestuur Inter Health Care Transport cvba

mw. drs. E.C. Meijer

- Voorzitter College van Bestuur Fontys Hogescholen*
- Lid Bestuur Brainport
- Lid Brainport Network
- Lid Bestuur Vereniging Hogescholen
- Voorzitter Stuurgroep Lerarenopleiding Vereniging Hogescholen
- Lid Eindhovense Fabrikantenkring
- Lid Raad van Commissarissen Deloitte
- Lid AWTI (adviesraad wetenschap, technologie, innovatie)

mw. dr. N.D. de Ruiter

- Mede-eigenaar en directeur investeringsbedrijf ACEE B.V. *
- Voorzitter bestuur Stichting Qurit

drs. D.G. Vierstra

- Penningmeester in het Bestuur van Hermitage aan de Amstel, Amsterdam
- Voorzitter Raad van Commissarissen van Koninklijke CSK food enrichment
- (Interim) Voorzitter van de Raad van Commissarissen van SURF
- Voorzitter Investeringscomité van het Friese Energietransitie Fonds FSFE
- Lid Curatorium EMFC Controllersopleiding, Universiteit v Amsterdam

* hoofdfunctie

Rooster van aan- en aftreden leden Raad van Toezicht

Naam	Benoemd	Einde 1e termijn	Einde 2e termijn
dr. C.A. Linse	01-12-2015	01-12-2019	01-12-2023
prof. dr. E. Briët	01-08-2010	01-08-2014 (herbenoemd)	01-08-2018
prof. dr. M.L.A. Decramer	01-09-2018	01-09-2022	01-09-2026
mw. drs. E.C. Meijer	01-10-2016	01-10-2020	01-10-2024
mw. dr. N.D. de Ruyter	01-02-2013	01-02-2017 (herbenoemd)	01-02-2021
drs. D.G. Vierstra	01-07-2016	01-07-2020	01-07-2024

IV.4 Legitimering Beschikbaarheidsbijdrage Academische Zorg

Universitaire Medisch Centra (UMC's) worden geacht om op elk moment zorg te kunnen bieden aan complexe (academische) patiënten, volgens de laatste stand van de wetenschap. Daarvoor houden UMC's permanent voorzieningen aan, in mensen en infrastructuur. De Beschikbaarheidsbijdrage Academische Zorg (BBAZ) is bedoeld om die kosten te vergoeden. In 2018 ontving het LUMC € 86 miljoen aan BBAZ.

De UMC's hebben de afgelopen jaren met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) gewerkt aan project ROBIJN. Doel hiervan is te komen tot een objectief en transparant model voor de toelating, verdeling en verantwoording van de BBAZ.

Hiertoe wordt de BBAZ onderverdeeld in een vast en een variabel deel. Het variabele deel is bedoeld voor de zorg aan academische patiënten. De systematiek voor dit deel is gebaseerd op negen patiëntenlabels, waarmee het aantal academische patiënten bepaald kan worden:

1. Patiënten met een hoge behandelintensiteit; het betreft patiënten in een fase in het ziekteproces die vereist dat veel intensiever dan gebruikelijk moet worden behandeld.
2. Patiënten voor wie de zorg nauw verweven is met het wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling van zorginnovaties bij de betreffende zorgaanbieder.
3. Patiënten die een uniek zorgaanbod nodig hebben vanwege de complexiteit van de zorgvraag of de benodigde infrastructuur.
4. Patiënten die multispecialistische zorg nodig hebben, gedefinieerd als zorg waarvoor tenminste drie poortspecialismen nauw met elkaar moeten samenwerken.
5. Patiënten die een complexe ingreep nodig hebben; operaties die voor minder dan 1 op 100.000 patiënten worden gedaan.
6. Patiënten met een zeldzame diagnose die bij minder dan 1 op de 100.000 mensen wordt gesteld.
7. Patiënten die door medisch specialisten worden doorverwezen (tertiaire verwijzing). Patiënten die zorg nodig hebben die in een algemeen ziekenhuis niet wordt aangeboden kunnen altijd worden doorverwezen naar een gespecialiseerde zorgaanbieder.
8. Jonge multimorbide patiënten, jonger dan 50 jaar, die meer dan drie aandoeningen tegelijkertijd hebben. Bij de verschillende behandelingen moet steeds rekening worden gehouden met de effecten op de andere aandoeningen. Dat maakt de behandeling soms zeer complex.

Het vaste deel is bedoeld voor de infrastructuur, kennis, ontwikkeling en innovatie die nodig is voor het behandelen van een academische patiënt. Omdat een deel van deze voorzieningen 24/7 beschikbaar moet zijn ongeacht het aantal patiënten, wordt er een vast deel gehanteerd. Afgesproken is dat 30% van de BBAZ beschikbaar is voor het vaste deel en verdeeld wordt op basis van zorgomzet. Het vaste deel zal worden verantwoord aan de hand van acht kostencategorieën:

1. Innovatie, onder andere gekoppeld aan de innovatiekalender van VWS (sustainable health);
2. Ongedekte investeringen ten bate van innovatieve apparatuur en IT;
3. (Nog) niet vergoede zorg (nog geen DBC);
4. Randvoorwaardelijke voorzieningen in verband met klinisch onderzoek (niet elders vergoed);
5. Beschikbaarheid kennis en voorzieningen bij rampen, infecties en epidemieën;
6. Kennisdeling en consultatie (regio, 1e en 2e lijn, public health);
7. Ontwikkeling kwaliteitsbeleid, richtlijnen en normeringen;
8. Databankfunctie en big data ontwikkeling.

De verantwoording over 2018 wordt op deze systematiek gebaseerd en voor 1 september 2019 aangeleverd bij de NZa. Vanaf 2020 kunnen de bedragen per ontvanger wijzigen als gevolg van de nieuwe systematiek.

IV.5 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht en de raad van bestuur van Leids Universitair Medisch Centrum

Verklaring over de in de jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Leids Universitair Medisch Centrum te Leiden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslaggeving opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Leids Universitair Medisch Centrum op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
- de geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2018;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van Leids Universitair Medisch Centrum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2015/2014

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2015/2014 zoals bepaald en verantwoord door Leids Universitair Medisch Centrum als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2015/2014.

Verklaring over de in het jaarverslaggeving opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de RvW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de raad van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Den Haag, 29 mei 2019

Ernst & Young Accountants LLP

drs. M.J. Noordhoff RA